

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din

za inozemstvo 20— „

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri poštn. čekov. zavodu št. 11.842

Ljubljana, 5. januarja.

Gospodarska politika nove vlade je dozdaj močno v meglo zavita. Finančni minister Stojadinović je sicer zgovoren, a do danes ni jasno vilet, kakšno valutno varstvo si bo vzel v načrt. Pravilnik, ki naj bi bil po občanju prve okružnice od 17. decembra 1922 že v oveh dneh vsaj v glavnih črtah pokazal gospodarskim krogom, kako naj se ravna, danes še ni znan, in se baje ima šele do konca meseca natisniti. Medtem se valuta drži na minimumu.

Fraze o potrebi izvoza in zmanjšanju vvoza se čujejo. A dejanja so s tem v nasprotju. Vse izvozne carine razun na žito in svinje se odpravijo. Sistem izvoznih carin je sicer padel že leta 1921. Ostalo je le nekaj postavk in to na zahtevo naše industrije. Če se je lesna industrija borila za to, da se izvozu okroglega lesa naloži nekaj bremena napram izdelanemu lesu, kar ob današnjih valutnih razmerah niti ni občutno, če se je usnjarska industrija borila proti izvozu kože, če so nekateri industrije s težkim trdom dobile nekaj zaščite proti izvozu najprimitivnejših surovin, se ne more reči, da je ta politika bila napačna.

Finančni minister, ki se je obrnil proti njej, bo v povečanem vvozu industrijskih izdelkov, v zmanjšani produktivnosti naše industrije kmalu občutil, da je v prvem trenutku doseženi mali dobiček v resnici jako resna in težka škoda za industrijo, proti kateri moramo odločno ugovarjati.

Sicer še nismo opazili mnogo novega. Gosp. Stojadinović trdi, da mora štediti. V tem oziru težko da more prekositi gosp. Kumanudija. Pač! Če se je že štedilivi Kumanudi odločil pod pritiskom demokratske stranke pomagati uradništvu, bi bil to lahko storil novi finančni minister brez strahu, da bi mu kdo očital zapravljivost. A mladi gospod hoče za vsako ceno »štediti«. Zato je odredil uradništvu doklade, dasj postoji za to ustavna in zakonska možnost, da to povišanje prevede celo med vakacijami skupščina. Veruje nam lahko, da štedi na napačnem kraju.

Vzmemirja nas vest, da se hoče skleniti dogovor z Avstrijo radi likvidacije zamotanih medsebojnih gnotnih odnosov. Vsak želi, da bi se vprašanje sekvestrov stavilo z dnevnega reda, da bi bila omogočena preselitev industrijskih družb, želi se, da bi bilo rešeno vprašanje posljaja nekdanje bosanske vlade na Dunaju in Steinbeissovih akcijskih. A da bi se to vprašanje rešilo iz žepa onih, ki imajo naložbe iz dobe pred 1. novembrom 1918 v Avstriji, tako, da bi avstrijski dolžnik plačal le 20 avstrijskih kron za eno predprejeto krono, to gre vendar predaleč. Naši denarni zavodi pa tudi mnogi zasebniki utegnejo biti od aranžmana, ki ga je na Dunaju sklenil minister pravde Laza Marković, zelo neljubo prizadeti. V prejšnji vladi ta aranžma ni prodrli, sedaj pa bo očitno šlo, čim bodo usoda Steinbeissovega podjetja rešena v smislu, ki zanima radikalni akcijski odbor.

Kar se tiče prometa, ni opaziti kakih posebnih rešilnih korakov ministra Jankovića Sicer je bil že njegov prednik radikal, ki mu je bilo najskromnejšo željo gospodarskih krogov težko dopovedati (kar pa ni oviralo, da so ti krogi zabavljali na demokrate), a nova metla ga hoče prekositi, žal ne v strokovnem oziru, ampak v partizanstvu. Direktorji padajo, sposobni uradniki se premeščajo, nesposobni napredujejo. Celotno slovenstvo sega to sovraštvo, seveda na predlog iz Ljubljane. Svaka zila do vremena, pravimo mi.

Naša trgovina in obrt sta še vedno brez ministra. Industrija je že dobila prvi sunek, za obrt se radikalni ne brigajo pa tudi trgovci, ki so mnogo pričakovali od nove vlade, so pustili na cedilu...

Nikakor ni naš namen hvaliti vse to, kar je na gospodarskem polju za počela prejšnja vlada. Bila je koalicijska in vezana na mnogokrat nezdrave kompromise. Nova homogena vlada je v tem oziru srečnejša. A žal, da je v glavnem vprašanju, po kojem se soči uspeh, povsem odredila: Draginja raste, raste ne samo v zvezi s padom valute, raste radi napačne izvozne politike. Mnogomesečni boj radi izvoza prašičev je nova vlada rešila s enim mahom na škodo domači proizvodnji mesa, masti in salame, zato pa v korist prašičjega eksporterja. Posledica je nastopila mahoma. Cene se poskočile na nečuten način, blago beži čez mejo. Valuta, o koli se je reklo, da se bo takoj izboljšala, pa je istočasno lezla navzdol... Ta napaka se bo strašno oveličala na vsem našem gospodarstvu. Mezna gibanja delavcev in uradnikov se bližajo. Gotovi krogi bodo izprevideli, da je leta 1922, vseeno še dobro šlo in da niso v stari vladi sedeli sami slepci.

Oprema naše armade

UKREPI MIN. SVETA GLEDE OBOROŽEVANJA. — USTANOVITEV VRHOVNEGA VOJAŠKEGA SVETA. — TEŽKOČE S FINANČNIM ODBOROM.

Beograd, 5. januarja. g. Danes popoldne se je vršila večerna seja ministrskega sveta, na kateri se je predvsem razpravljalo o referatu vojnega ministra glede opreme naše vojske. Sklenjeni so bili važni ukrepi, ki so po večini tudi finančno velikega pomena. Med drugim je bil odobren načrt, da se osnujejo v državi velike tovarne za izdelavo orožja in razstreliv ter da se v najkrajšem času prične graditi tovarna za aeroplane. Orožarne se bodo ustanovili v zvezi s češkimi škodovimi tvornicami, tovarna za aeroplane s stroji iz reparacijskega blava in v zvezi s francoskimi strokovnjaki.

Za izvedbo in nadzorstvo vseh armadnih ukrepov je bil v ministrskem svetu izvoljen vrhovni vojaški svet

kot nekaka najvišja vojaška upravna oblast. Temu komiteju pripadajo min. predsednik Pašič, vojni minister general Pešič in fin. minister dr. Stojadinović. Pritegnilo se bo še zastopnika generalnega štaba in po potrebi posamezne resortne ministre.

Dalj časa je min. svet razmotril vprašanje kreditov iz investicijskega odnosno dolarskega posojila za pokritje stroškov prometnega programa, ki ga je predložil minister saobračaja dr. Janković. Nedvomno je, da je odobritev finančnega odbora neobhodno potrebna. Ta pa je dvomljiva, ker ima opozicija v odboru veliko večino. Vlada razmišlja, kako bi se dale te težkoče premestiti ter bodeta ministra Jankovića in Stojadinovića stopila v dotiko z voditelji opozicije.

Božič v Beogradu

POLITIČEN ZASTOJ. — TRAGIKOMEDIJA MUSLIMANOV. — SMEHLJANJE IN PONUJANJE FRAKCIJ.

Beograd, 5. januarja. g. Politično življenje je danes skoraj popolnoma zastajalo. Popoldne so odpotovali mnogi ministri in poslanci domov: jutri se pričena pravoslavni Božič. Listi so izšli danes v prazničnih izdajah.

Listi za preganjavo uradništva.

Dopoldne je imel glavni odbor demokratske stranke sejo, na kateri so se razpravljala razna volilno-tehnična vprašanja. Iz vseh delov Srbije, Vojvodine, Bosne prihajajo poročila o preganjanju demokratskih uradnikov. Stranke bo podpirala vsako akcijo v pomoč svojim somišljenikom, ki so postali žrtve besnega partizanstva. V Beogradu je krajevna organizacija DS pričela denarno zbirko za odpuščene uradnike.

Komunisti.

V hotelu »Slavija« se je sinoči vršil sestanek ustanoviteljev nove »Proletarske stranke. G. Kacserovič je predlagal, naj stranka navzlic grožnjam notranjega ministra Vujičića vstopi v volilno borbo ter povsodi postavi kandidate.

Muslimani in vlada.

Vprašanje vstopa Maglajlićevih muslimanov v vlado še vedno ni rešeno. Pašič je zastopnike te skupine obvestil, da bo mogel odgovoriti šele po pravoslavni božičnih praznikih in da se naj go-

spodje zato mirno vrnejo domov. Ves svet se smeje glavni vlogi, ki o igrajo ti muslimanski politiki. Politični krogi pa na drugi strani kažejo na to tragikomedijo kot na karakterističen primer Pašičeve neodkritosrčne politike.

Nov ministrski kandidat.

Popoldne je Pašič sprejel posl. Benina, ki ustanavlja Narodno seljaško stranko. Pokazalo se je, da je javnost celo akcijo pravilno presojala. G. Benin se je namreč prezentiral g. Pašiču kot ministrski kandidat, češ da je za ceno portfelja pripravljen pozvati svoje pristaječe naj glasujejo za radikale. Do spoznanja ni prišlo, ker glavni odbor radikalne stranke upira, češ Benin nima nikogar za seboj.

Borba za Bunjevce.

Danes je prišel iz Vojvodine dr. Korosec, ki pripoveduje, da se mu je posrečilo ohraniti zvezo Bunjevcev s klerikalno stranko. Bunjevci da ne bodo postavili skupnih list z radikali temveč bodo samostojno nastopili, odnosno napravili kompromis z Nemci in Madžari. Radikali hočejo pričeti protiakcijo.

Za 10. jan. je sklican državni odbor, da izvrši imenovanje predsednikov volilnih komisij.

Razkosanje Primorja

GOROSTASNOSTI UPRAVNE RAZDELITVE JULIJSKE BENEČIJE.

Rim, 5. januarja. l. Novo pridobljene province so postavljene tako-le:

- 1) Provinces Trident z glavnim mestom Tridentom obsega Trentin in Alto Adige z desetimi okraji.
- 2) Zadar z enim okrajem.
- 3) Furlanijo z Vidmom kot glavnim mestom in sledečimi okraji: Tolmezzo, Čedad, Pordenone, Gorica, Gradiška in Tolmin. K okraju Tolmezzo spada Kanalska dolina pri Trbižu. Oglej ostane pri Furlaniji, ostala obsežna cona z Gradcem pa pripade novi provinci Trst.
- 4) Provincija Trst z glavnim mestom Trst in okraji: Trst, Postojna. Poleg spadajo sodni distrikti Tržič, Opčina-Gradec, Milje, politično glavarstvo Postojna (razen sodnih okrajev Bistrica in Vipava) ter sodni okraj Sežana razen občin: Mavkinje, Slivno, št. Polaj in Nabrežina od sodnega okraja Komenskega. Komenski okraj pripade Furlaniji, Bistriški pa Istri.

S to razdelitvijo je rimska vlada rešila problem, da razbije kompaktno maso jugoslovanskega prebivalstva v Primorju.

VELIKI ŽUPAN BALTIČ V BEOGRADU.

Beograd, 5. januarja. r. Danes je dopel v Beograd ljubljanski veliki župan dr. Baltič, ki je popoldne konferiral z ministrom za notranje stvari. Pri tej priliki je dr. Baltič sprejel informacije in navodila za nastop svoje službe in prevzetele poslov od strani pokrajinske uprave.

GRŠKA IN ALBANIJA.

Tirana, 5. januarja. u. Grška vlada je obnovila diplomatske odnose z Albanijo.

šala, pa je istočasno lezla navzdol... Ta napaka se bo strašno oveličala na vsem našem gospodarstvu. Mezna gibanja delavcev in uradnikov se bližajo. Gotovi krogi bodo izprevideli, da je leta 1922, vseeno še dobro šlo in da niso v stari vladi sedeli sami slepci.

Dekret o novih provincah je bil danes kralju predložen v podpis.

RAZBURJENJE V GORICI.

Gorica, 5. januarja. p. Tu je bil večraj velikanski protestni shod proti priključitvi Goriske k provinci Videm (Udine). Vse trgovine so zaprte, hiše v črni zastavi. Obhoda se je udeležilo vse prebivalstvo, fašisti, nacionalci, popolari, socialisti, komunisti. Na čelu sprejeda, v katerem je bilo nad 15 tisoč ljudi so nosili velik križ s opato na vrhu. Na sredi je bil pritrtjen kos trde polente, ob straneh pa sta bila privetana po eden slanik. Po mestu so bili razširjeni letaki: Naša Gorica obojejena na smrt! V mestu vlada silno razburjenje. Celotno fašisti so hudo depresirani. Povsodi se čuje kletvica na Rim. Prebivalstvo pa se seveda boji in ne upa z besedo glasno na dan. Vse je globoko potrt, ker je bodočnost mesta uničena. Vlada utemeljuje svoj ukrep z nacionalističnimi argumenti — toda niti najbolj zagrizeni Italijani ne priznavajo tehtnosti tega utemeljevanja.

BOLGARIJA ZOPET NA STARIH POTIH?

Caribrod, 5. januarja. n. Bolgarski ministrski predsednik Stambolijski je na povratku iz Lausanne potoval v najstrožjem inkognitu. Od bolgarske meje do Sofije je bilo razpostavljenih veliko število najzanesljivejših ljudi za osiguranje njegove osebne varnosti. Govoril se, da se sestane Stambolijski in Aleksandrov. »Makedonstvušči« in njihovi posredovalci želijo, da dobijo sedaj ko se je Stambolijski vrnil iz Lausanne praznih rok, proste roke, da morejo nadaljevati svojo staro politiko napram Jugoslaviji in Grčiji.

Beograd, 5. januarja. r. Iz Sofije poročajo, da se bodo dne 14. januarja v vsej Bolgarski vršile okrožne volitve. Opozicijski blok je razvil veliko agitacijo za volitve.

Atentat na českoslovaškega finanč. ministra dr. Rašina

MINISTER TEŽKO RANJEN. — ATENTATOR KOMUNIST. — VELIKO RAZBURJENJE V PRAGI.

Praga, 5. januarja. s. Danes ob trideletni zavarniški agent Josip Šoupal je oddal nanj dva strela iz samokresa. En strel je zadell ministra dr. Rašina v bok. Težko ranjenega ministra so takoj prepeljali v podolski sanatorij.

Atentator je izjavil, da ne pripada nobeni stranki in da tudi ni legionar. Izvršil je atentat zaradi Rašinevega političnega delovanja. Imel je z dalje časa namen, Rašina odstraniti in je že večkrat nameraval atentat, a je v zadnjem trenutku opustil namn, ker je bila takrat neka dama v nevarnosti.

Praga, 5. januarja. us. O atentatu na finančnega ministra dr. Rašina se doznava tele podrobnosti: Atentator Šoupal je 19 let stari uradnik zavarovalnice »Slovenska Poštovna« v Hradcu Kralovem. Pri zasliševanju je izjavil, da je streljal na ministra, ker ni bil zadovoljen z njegovo politiko. Zločin v javnosti splošno obsojajo. Razen Šoupala dosedaj še niso nikogar aretirali, gre najbrže za delo posameznika.

Po atentatu je hotel storilec uteči in je hitel v hišo dr. Rašina, da bi zbežal skozi druga vrata. Ker pa je imela hiša le en izhod je moral Šoupal zopet na cesto, odkoder so mu pasanti in stražniki sledili v bližnjo kavarno, kjer so ga aretirali.

Dr. Rašina vana je težka, tako da ne bo mogel več delovati. Obeh krogelj dosedaj še niso našli. Usodna krogelja ga je zadela v jetra; ranjena je tudi hrbtnica, tako da bo minister ostal, če okreva, v spodnjem delu telesa hrom.

Notranje-politični položaj se je vsled atentata poslabšal, posebno ker je istočasno tudi ministrski predsednik dr. Švela težko obolen na ledvicah. »Češke Slovo« piše, da so že nekaj dni krožile po Pragi in provinci vesti o nameravanem atentatu na finančnega ministra. Zaupanje inozemstva do Češke bo vsled zločina gotovo trpelo, kar bo vplivalo kvarno na mednarodno razmerje Českoslovaške.

Izredna seja ministrskega sveta.

Praga, 5. januarja. s. Danes popoldne se je sestel pod predsedstvom namestnika ministrskega predsednika ministra Habermanna ministrski svet k izredni seji, da razpravlja o atentatu na dr. Rašina in o položaju, ki je nastal vsled atentata. Minister Habermann je v imenu vlade izrekel globoko sočutje z ranjencem in njegovo rodbino in izrazil upanje, da ostane tako neumorni delavec, kakor je Rašin, ohranjen češkemu narodu in češki državi.

Vlada se je nato pečala s političnim položajem in je ugotovila, da bo tudi nade-

je vodila isto finančno in valutno politiko, kakor jo je vodil dr. Rašin. Za Rašinevega namestnika je bil določen trgovinski minister Novák.

Končno je vlada sklenila izdati na prebivalstvo proglas, ki obsoja zločin in pozivlja narod, naj ohrani mirno kri in zaupa tudi v naprej koalicijski vladi, ki bo storila vse, da uspešno in smoteno vodi usodo države.

Razburjenje med prebivalstvom.

Praga, 5. januarja. u. Razburjenje med prebivalstvom narašča tembolj, čim več podrobnosti se doznava o atentatu. Popoldne ob 3. se je vršil na Vaclavskem trgu ogromen protestni shod, ki ga je sklicala narodnodemokratska omladina. Shoda se je udeležilo okrog 8 tisoč ljudi. Uredništva nemških in čeških opozicijskih listov v Pragi so danes cel dan razstražena. Po ulicah se neprestano zbirajo skupine ljudi, ki živahno razpravljajo o atentatu in dajejo glasno duška svoletmu ogorčenju nad komunisti.

Čeprav doslej še ni nikakih znamenj, da je atentat plod zarote, vendar prevladuje mnenje, da načrta za umor ni skoval morilec sam. Tudi listi menijo, da je zločin sad sistematičnih obrekovanj proti finančnemu ministru, ki so se pojavljala v zadnjih tednih v opozicijskem časopisu, zlasti pa v komunističnem »Rude pravo«.

Izjave atentatorja.

Praga, 5. januarja. u. Kakor poročajo »Narodni Listy«, je izjavil atentator Šoupal pri zaslišanju, da je izvršil svoje dejanje iz političnih razlogov. Pripada komunistični stranki in je zato načelni nasprotnik finančnega ministra in njegove politike. Že v začetku decembra je zato sklenil ministra umoriti. 11. decembra je s tem namenom zaprosil, pri ministru za avdicenco, ki mu je bila tudi dovoljena. Hotel je že pri tej priliki dr. Rašina umoriti, a ker je bila v sobi navzoča tudi neka uradnica, je svoje namero opustil. Še istega dne je skušal priti v Rašinovostanovanje, kar pa se mu ni posrečilo. Vrnil se je zato v Hradec Kralov, od koder je večraj zopet prišel v Prago s sklepom, da sedaj atentat na vsak način izvede. Atentator odločno zanika, da bi imel pri svojem delanju kakšne sokrivce.

Rašinovo stanje zelo resno.

Praga, 5. januarja. s. Proti večeru je bil minister dr. Rašin drugič operiran. Njegovo stanje je skrajno resno, tako da so zdravniki v velikih skrbah za njegovo življenje. Vendar pa računajo, da bo krepka narava ranjenca preprečila katastrofo. Ena krogelja je ranila prsni koš, prsno mreno in hrbtnico, tako da je povzročila opasna notranja krvavenja. Druga krogelja je običala v kolku.

Po pariški konferenci

IZJAVI FRANCOSKEGA IN ANGLEŠKEGA MIN. PREDSEDNIKA. — FRANCOSKE PRIPRAVE.

Pariz, 5. januarja. s. O poteku pariške konference je izdala »Havas« sledeči poluradni komunik: »Pogajanja ministrskih predsednikov so bila končana, ne da bi prišlo do kakega sklepa. Francija si je skupno z Belgijo in Italijo pridržala proste roke za svoje nadaljne ukrepe. Ni dvoma, da bo Francija sicer zmerno, a vendar odločno izvedla svoj načrt. Kljub neuspehu konference pa ne more biti govora o kakem nasprotju med Francijo in Anglijo. To dokazuje tudi izjavi obeh ministrskih predsednikov. Odločitev je sedaj v rokah reparacijske komisije.«

Na večerajšnji seji konference je podal Bonar Law v imenu angleške vlade izjavo, v kateri pravi med drugim: »Angleška vlada je po temeljitem pretresu francoskih predlogov spoznala, da ti predlogi ne morejo dovesti do zaželenega uspeha, povzročili pa bi v celi Evropi velike težkoče. Angleška vlada se zato francoskim predlogom ne more pridružiti in ne more prevzeti odgovornosti za posledice. Vendar pa polaga pri tem vso važnost na to, da zagotovi francosko javnost, da ostanejo prijateljske vezi med Anglijo in Francijo tudi v bodoče neizpremenjene.«

Na to izjavo je odgovoril v imenu francoskih ministrskih predsednik Poincare med drugim: »Francoska vlada je z največjo pozornostjo preštudirala angleške predloge, uverila pa se je, da bi njih izvedba značila kršenje versailleske pogodbe, na kar pa Francija ne more pristati. Francoska vlada obžaluje, da se z angleško ni mogla zediniti. Zagotavlja pa jo, da bodo ostali kljub nasprotju odnošaji med obema vladama in narodoma prisrčni kakor so bili do sedaj.«

Pariz, 5. januarja. u. Angleški ministrski predsednik Bonar Law je odpotoval

iz Pariza danes popoldne. Na kolodvor ga je spremlj Polncare, ki se je tam od njega prisrčno poslovil. Tudi pri razstanku sta si oba ministrska predsednika zatrdila, da neuspeh pariške konference ne bo vplival kvarno na prisrčno prijateljsko med državami antante.

Ostala angleška delegacija je zapustila Pariz par ur kasneje. Italijani so odpotovali zvečer, Belgijci pa bodo jutri.

Kaj ukrene Francija?

Pariz, 5. januarja. s. Kakor menijo listi, bo Francija zasedla najprej 16 km široko cono v ruhrskem ozemlju in prevzela tudi civilno upravo. Belgija in Italija sta v to že privolili. Ni izključeno, da se bo Belgija okupacije udeležila tudi s svojimi četami. O nadaljnjih ukrepih francoska vlada še ni sklepala.

Borza dne 5. jna.

Zagreb, devize: Dunaj 0.134 — 0.135, Berlin 1.12 — 1.16, Budimpešta 3.73 — 3.76, Milan 475 — 478, London 438 — 438, Newyork 93.50 — 93.75, Pariz 665 — 665, Praga 277 — 278, Svica 1777.50 — 1782.50, Varšava 0.52 — 0.54, valute: dolar 92.25 — 92.50, češke krone 273 — 275, franki 650 — 655, švic. franki 1772, lire 470 — 472.50, elektri: Ljub. kreditna 200 — 210, Slavenska 102.50 — 105, Slov. eskomptna 159

Curih: Berlin 0.06, Newyork 528.25, London 24.52, Pariz 36.75, Milan 26.65, Praga 15.75, Budimpešta 0.21125, Bukarešta 3, Beograd 5.60, Sofija 3.50, Varšava 0.03, Dunaj 0.0075, avstr. žig. krone 0.0075, Milan 43.141, Praga 25.037, Pariz 59.850, London 40.199.25, Newyork 867.825, Carib 162.592, Beograd 915

Proračunska seja celjskega občinskega sveta

RAZVESELJIV POJAV: VSE STRANKE GLASUJEJO ZA PRORACUN.

(Nadaljevanje včerajšnjega poročila.)

Celje, 4. januarja.

Po poročilu referenta dr. Božiča se je glasilo k debati sog. demokrat Koren, ki je izjavil, da bo njegova stranka glasovala za proračun, dasi pravno v celoti ne kaže dovolj temeljite jasnosti in sigurnosti. Kritizira nekatere nedostatke o knjigovodstvu, ki bi se naj odpravile s takojšnjo preureditvijo kompliciranega knjigovodstva. Proračun naj se v nobenem slučaju ne prekorači, ampak naj se posebej posebno kritje za eventualne redne izdatke. Parna kopel naj bo odprta vsak dan, ker se s tem, da je samo tri dni v tednu na razpolago, ničesar ne prileti. Njegov klub smatra za svojo dolžnost, da pri kritju mestnih potrebščin sodeluje.

Občinski svetnik **Rebek (DS)** naglašuje potrebo, da se mestna podjetja, zlasti pa klavnica, aktivna. Odpravi naj se inšpekcijska služba v elektrarni, ki mnogo stane, a ni imela, odkar je upeljana, nobenega posla. Zahteva povišanje zemljarine za 100 odst.

Občinski odbornik **Bernardi (DS)** pritrjuje, da je treba kritja, a naj se ne naveliča vsa bremena na gostilničarsko obrt. Predlaga obdajanje reklamnih in plačilnih listov ter izločb. Tudi davke na vstopnice pri veselicah se lahko še poviša.

Podžupan **Zabkar (NSS)** izjavi v imenu svojega kluba, da bo glasoval za proračun. Ako se bo okoliška občina protivila primernemu prispevku k popravilu savinjskega mostu, naj se uvede mostovina. Pliharja naj se vsled svoje pasivnosti proda. Naj se razmišlja o davku na izločbe, posebno luksuzne. Proti temu je odbornik **Rebek**, ker služijo ravno te izločbe v okras mesta.

Dr. Ogrizek (SLS) se v splošnem strinja s proračunom, zahteva pa kontrolo, koliko vršijo mestni uslužbenci in delavstvo svojo službo. Tudi njegova stranka bo glasovala za proračun.

Stvarno se razmotirava nato vprašanje elektrifikacije celjske okolice in se vsi govorniki končno zedinijo na predlagano resolucijo.

Župan **dr. Hrašovec** preide po zaključku

črti debate k glasovanju. Sprejmejo se soglasno v celoti postavke proračuna, kakor jih je predlagal finančni odsek. Na ta način nastali primanjkljaj v znesku 1 milijon 803.410 dinarjev se bo kril z vsemi dosegljivimi davščinicami, od katerih pa se povišajo občina in posebna pridobitna ter rentnina za 43 odst., užltina na vino za 100 odst., na pivo za 50 odst., na novo pa se uvede užltina na žganje v iznosu 5 Din za 1 liter. Ako se vpošteva davščine, izkazuje proračun 8.260 Din pribitka.

Soglasno se sprejmejo nato še resolucije, predlagane deloma od finančno-gospodarskega odseka, deloma od posameznih odbornikov. Resolucije zahtevajo: redukcijo mestnega uradništva, uvedbo preglednega knjigovodstva v mestnih podjetjih, prispevanje okoliške občine za šole, prodajo plinarne in nepotrebne mestnih objektov, ter udeležbo mesta na elektrifikaciji okolice.

(Podrobnejši pregled posameznih proračunskih postavk in občinskih davščin prinesemo radi pomanjkanja prostora v eni prihodnji številki. Ured.)

Tekom proračunske seje se je moglo konstatirati, da se vsi občinski odborniki zavedajo svoje naloge in da se posamezni govorniki niso podajali na vabljenja tla demagoštva, kljub temu, da so nekateri stanovalci vsled povišanih davščin precej prizadeti. Stvarnost in resnost, ki vlada v celjskem občinskem odboru, bi lahko služila za vzgled tudi drugim našim mestom.

Na dnevnem redu se je bila še izvolitev članov v *stanovanjsko oblast*. Spoznamo se predlagajo in izvolijo sledeči: Za predsednika podžupan **Drago Zabkar**, za namestnika uradni predstojnik nadkomisar **J. Šubic**, za člana od hišnih posostnikov **Karl Gregorič**, ravnatelj **Drago Kralj**, Zdravko **Kranjc** in **dr. Ernest Kalan**, od najemnikov **prof. Stanko Reich**, pekovski pomočnik **Stefan Lah**, črnilarski mojster **Rud. Zontič** in policijski agent **Fran Jele**.

Ob pol 22. uri zaključil župan **dr. Hrašovec** občinsko sejo.

Mariborska komunalna politika

Maribor, 5. januarja.

Sele v sredi proračunske debate, ko bi moral in bi bil lahko tudi proračun že davno v redu, prehaja mariborski občinski svet k delu. Doslej so na magistratu le udrihali po demokratih, k sejam odsekov pa vladajoča večina sploh ni zadržala. Demokrati so bili vsled okupiranja mestnega sveta prisiljeni stati ob strani in z obžalovanjem opazovati prodajanje mestnega gospodarstva. Sedaj so prevzeli to ulogo napol prostovoljno namreč vsled klerikalnih intrig narodni socijalci, kar bo le v škodo njihovih stranki in mestnemu gospodarstvu, ker niso hoteli vstopiti niti kot člani v odseke in tako ne bodo mogli voditi niti praktične opozicije kot je niso mogli dosedaj demokrati, ker ne bodo imeli vpogleda v gospodarstvo, ki gre kot vse ostalo poslovanje skozi odseke. Uloga narodnih socijalistov je zadnji čas sploh zelo malo prikupljiva: hočejo nastopiti v opoziciji, večina njihovih članov pa se za občinske seje, h kojim prihajajo od 9 članov samo 4, sploh ne brigajo. Tako nastopanje ne more donesti nobenih koristi niti stranki, še manj pa gospodarstvu v občini.

Pozdravljati je torej vstop demokratov v kluba v delovno večino, ker ima nob same resne delavce, kar se bo gotovo kmalu pokazalo v odsekih in poročilih občinskih sej. Številni odseki, ki so jih svoječasno pod novim županom izvolili 13, so se sedaj prav umestno skrčili na 5 sekcij, ker je skušnjava pokazala, da številni odseki radi pomanjkanja članov sploh niso mogli poslovati; v najvažnejšem — pravnem — odseku je odločeval raditega le eden član, ki je bil obenem pravni zastopnik mesta, česar nikakor ni bilo odobravati.

Nastali so tudi številni kompetenčni konflikti, radi katerih so romale ene in iste zadeve v večino odsekov, ali pa je bilo treba sestavljati posebne kombinirane odseke. Reševanje nujnih zadev se je radi tega zavlačevalo. Odseki imajo sedaj po 7 članov. V vsakem so po 3 zastopniki SSI, 2 JDS, 2 SLS. I. odsek: organizacijske pravne zadeve uslužbenstva, sprejem v občinsko zvezo, podelitev meščanstva, zadeve za likvidacijo gospodarskega urada in vse pravne ter personalne zadeve. Člani: Alojzij Čeh, Hojnik, Krajinik, dr. Serbec, Vahtar, dr. Leskovar, Zebot.

II. odsek: prosveta, šolstvo, zdravilstvo, športno, humanitarne ustanove, vodovod, kopališče, pogrebni zavod, pokopališče. Člani: Tancer, Košta, Kraljcer, Tomažič, Bureš, dr. Verstovšek, dr. Jerovšek.

III. odsek: stavbna in tehnična dela, čiščava mesta, razsvetljava, plinarne, električno podjetje. Člani: Postrak, Klančnik, Bahun, Weixl, Vahtar, dr. Leskovar, Veronek.

IV. odsek: finance, ekonomija, nadzorovanje »Mestne hranilnice«, kino. Člani: Ozmet, Bahun, Družovič, dr. Jerovšek, Filipič, Kejžar, Šoštarič.

V. odsek: tržno nadzorstvo, aprovizacija, klavnica, mesnica, premogovna komisija, obrt, industrija in trgovina. Člani: Hojnik, Karl Čeh, Weixl, Birš, Lorber, Filipič, Kuratorij »Vesne« poleg od vladno imenovanega predsednika župana, so izvoljeni še Tomažič, Krajinik, Kitak, dr.

Rostohar, dr. Jerovšek. Prilegnjen bo še šolski nadzornik Pink in za nadzorstvo gospodarstva ena dama. V mestni šolski svet je mesto odstopivšega svetnika Slavonca izvoljen sodr. Bahun z glasovi socijalistov in demokratov. Klerikalci so bili proti.

Politične beležke

+ Iz predsedstva ljubljanske JDS. Tekom prihodnjega tedna bodo sklicani okrajni sestanki zaupnikov v celnem ljubljanskem volilnem okrožju radi postavitve kandidatov v posameznih okrajih. Začetkom meseca se bo vršil skupen velik shod zaupnikov iz cele Kranjske in Štajerske, kjer se bodo postavili nosilci kandidatskih list.

+ Delo za konsolidacijo naprednih vrst. Demokratska stranka je napram naraščajoči klerikalni reakciji in raznim nameranim koalicijam želela omogočiti napredni blok. SKS je to odklonila, češ, da je razredno stanovska čisto agrarna stranka, ki ne more sklepati volilnih dogovorov s strankami, ki ne stoji na istem razredno-stanovskem, t. j. agrarnem stališču. Da se razčisti položaj v vsakem oziru, sta se predsedstvi oblastnih organizacij JDS v Mariboru in v Ljubljani službenim dopisom obrnili na predsedništvo »Narodno - socijalistično stranke« v Ljubljani z vabilom, da se izjavi, je li pripravljeno pogajati se radi skupnih list v vseh treh slovenskih volilnih okrajih, pri čemer bi ostal ed dotaknjen politični in taktični program in nastop strank, oziroma eventualno izvoljenih poslancev.

+ Volilni oklic SKS je izšel. Dolg je in govori o mnogem, kar bi raje opustil. Polemike med nami so odveč, zato se jih do nadaljnjega izjiva vzdramo. Nepotrebna je žaljiva opazka, da je zveza z morjem dosežena »proti volji vseh slovenskih strank«. Demagogija se da odpustiti, laž ne. Sicer pa bi bilo sploh bolje o tem uspehu molčati, ako se vé, kako pade z nadaljnjim dolarskim posojilom. Dolžiti, da niso bili rešeni »če izdelani kmetijski zakoni« radi nasprotij med glavnimi vladnimi strankami, ni pravično, kajti poljedelski minister jih sploh ni predložil niti vladni pretres.

+ Likvidacija pokrajinskih uprav. Zagrebški listi poročajo, da je minister notranjih zadev izdal naredbu, po kateri se mora tekom štirih mesecev izvršiti likvidacija pokrajinskih uprav. V smislu zakona o občini upravi se mora pričeti poslovanje oblastnih uprav takoj. Po členu 23. prvotnega zakona je bilo namreč predpisano, da se morajo izvršiti imenovanja velikih županov tekom treh mesecev od dne uveljavljenja zakona. Ker je imel minister za notranje poele medtem pripraviti vse, česar je treba, da se namesti in začne poslovati oblastna uprava, je očividno v smislu zakona, da se smatra že sam dan imenovanja velikega župana za pričetek oblastne uprave in bi morali poslji biti velikim županom takoj izročeni. Jasno sledi to še posebej iz člena 24. ki odreja začetek četrtega meseca od dne uveljavljenja zakona kot pričetek poslovanja oblastnih uprav tudi za tiste oblasti. Li ni

majo svojega sedeža v krajih, kjer je sedež pokrajinskih uprav (torej n. pr. v Mariboru). Novela k zakonu je sprejela termin za imenovanje velikih županov ter odredila 31. december 1922 kot skrajni rok. S tem se je tudi avtomatično pomaknil v člen 24. zakona predpisani začetek poslovanja oblastnih uprav tako, da je termin računati v najskrajnejšem slučaju od 27. oktobra 1922 (dan uveljavljenja novele) in bi torej bil začetek četrtega meseca 28. januar. Medtem, ko veliki župani v mestih, kjer je sedež pokrajinskih uprav, pričnejo poslovanje lahko brez težav takoj, je seveda za prenos poslov na nova oblastna središča treba nekaj časa. Izgleda, da ima ministrov odlok ta pomen, da mora biti do konca aprila poslovanje vseh oblastnih uprav že popolnoma urejeno. S tem dnem bodo potem tudi pokrajinski namestniki odpravljani, ker bo dovršena edina naloga, ki jim je sedaj izročena, likvidacija pokrajinskih uprav.

+ Minister Župančič je tekom včerajšnjega dne konferiral z raznimi osebami v Ljubljani. Tiskal se bo, kakor nam poročajo, v Zvezni tiskarni. Njegova naloga bo, da podpira kandidata listo srbske radikalne stranke, katere nosilec bo minister dr. Župančič.

+ Dva datuma, dve besedi. Včeraj smo citirali mnenje gosp. Drogenika o naprednem bloku. Dne 27. decembra 1922 je pisal voditelj SKS dr. J. Kukučev: »Ako gremo (naprednjaki, SKS, JDS in NSS) vsak za sebe, bomo v medsebojnem klanju pomagali klerikalcem do zmage« in poudarja, da bo raje se umaknil iz političnega življenja, nego bi prevzel odgovornost za neuspeh napredne misli, ako gremo v treh frontah. Dne 1. januarja je isti gosp. Drogenik podpisal proglas, v katerem pravi: »Ne moremo sklopiti prav nikakih kompromisov z nobeno drugo stranko, kajti samo povaljali bi svoj program. Vsem takim posili - prijateljem (ki ponujajo kompromise) pravimo: Poiščite si mandate sami, kakor bomo storili mi!« Tri dni popreje je gosp. Drogenik izdelal podoben načrt, kako bi s kompromisom »povaljal program SKS«.

+ Porazen utis razdelitve Julijske Krajine na prebivalstvo. Kakor smo že poročali, je Mussolinijeva vlada, ne da bi se ozirala na želje obeh narodnosti, samo, da bi se lažje izvedlo potujčenje slovenskega življa, priklopila Goriško videmski provinci. Trst z zaljedem in pa Istro s Puljem pa proglasila kot samostojni provinci. Ukrep vlade je napravil naravnost porazen utis na prebivalstvo. Ogorčena je zlasti Gorica, ki je takoj dala duška svoji razburjenosti nad nasiljem vlade, ki pomeni gospodarsko propast bivšega evotočnega mesta. Mesto se je v odgovor odelo takoj v žalne zastave, vse trgovine so bile zaprte in na vratih izvešeni napisi: Zaprto radi meščanske smrti našega svetega mesta. Po ulicah so bili razdeljeni med prebivalstvo lepki z najodločnejšim protestom proti krivični degradaciji Gorice. Mussolini je sicer poslal vodstvu fašistovske organizacije brzozaven poziv, naj sprejmejo odločitev vlade mirno in vzirajo strogo disciplino, toda kljub temu sta se vršila v Ginnastiki in na pokopališču dva ogromna shoda, na katerih je odvetnik dr. Pinausig poročal o katastrofalnem ukrepu vlade in pozivljaj narod k odločnemu boju za doseg pravičice. Povorke na pokopališču se je udeležilo nad 15.000 oseb. Enako razburjenje je nastalo tudi v Poreču v Istri, ki je bil že 61 let glavno mesto Istre. Le Trst in Pulj, ki sta postala glavni mesti province, prekipevata navdušenja in sta v zastavah. Slovenski življaj je moral kruti udarec, ki je bil naperjen pravzaprav samo njemu, vzeti hladnokrvno na znanje. Upamo, da se bodo na značajnosti našega naroda razbili vsi črni naklepi fašistovske vlade.

+ Slava in hvala gosp. Stojadnoviču. »Slovenski Narod« priobčuje včeraj dvokolonski slavospev novemu finančnemu ministru gosp. Stojadnoviču. Mi smo gotovo zadnji, ki bi hoteli gosp. ministra obsuti že vnaprej z očitki in obsodbami. Vendar imamo pa že danes občutek, da si je izbral sicer nova pota za svojo finančno politiko, toda še mnogo nesrečnejše nego jih je hodil katerikoli njegov prednik. Naj tu omenimo le dve, tri stvari: znižanje izvoznih carin na živila je naravnost pogubno za splošno konsumentsko politiko in cene hitijo baš v zadnjem času v strmi liniji navzgor. Eksperiment z odpravo izvoznih carin na surovine bo pritisnil našo domačo industrijo k tlom ter skupaj s politiko podraževanja prehrane poostri gospodarsko krizo. Svoboda deviznega prometa mora otvoriti vrata najviljiviji špekulaciji in našega dinarja gotovo ne bo zboljšala. To je torej začetek novega gospodarstva. K sreči je gosp. minister radikalne in zato »Slovenski Narod« vidi v njem naravnost ženjalnega početnika novega sistema. Gosp. Stojadnovič je ponovil staro posem o potrebi varčevanja. To je »Slov. Na-

rodu» odkritje. Mesto dolarjev — varčevanje! Kako originalno je to! Gosp. Kumanudi sicer ni toliko govoril o varčevanju, temveč je rajši varčeval — pa to je bil navaden stiskač, ki je vzbujal pri »Slov. Narodu« le ogorčenje. Ko je bila na dnevnem redu redukcija uradništva, kdo je bil bolj hud nego »Slov. Narod«? Sedaj mu je konenito reduciranje grandiozna ideja. Znižanje izvoznih carin za svinje in mast, svoboda trgovine z novcem, spoznanje, da bo treba novih davkov (seveda pravičnih), vse to je bilo preje zločin, danes pa vzbuja v »Slov. Narodu« uprav pomladanske občutke in hvaležnost do usode, ki nam je vendar enkrat poslala »valutnega našega mesija«. Uboji Mesija Stojadnovič.

Po svežu

— Angleški prestolonaslednik se zaroci z italijansko princezino? Kakor poročajo Daily News, se bo zaročil angleški prestolonaslednik princ Waleski še tekom tega meseca z eno izmed italijanskih kraljic.

— V Italiji molijo za Mussolinija! Italijanski ministrski predsednik je nakazal nedavno 3 milijone lir za obnovo v vojni razdejane cerkev. Vsi duhovniki so dobili zato nalog od škofjskih ordinarij, naj molijo pri mašah za Mussolinija in — njegovo vlado.

— Madžarski in italijanski fašisti. Vodja madžarskih fašistov Stefan Friedrich potuje, kakor smo že poročali, 20. t. m. v Rim, kjer se bo pogajal z Mussolinijem o doseg ožjih stikov med madžarskimi in italijanskimi fašisti. Iz Rima bo potoval Friedrich v Angoro. Kaj bo iskal pomoči tudi pri turških fašistih?

— Mestno gledališče v Časlavi na Češkem je v četrtek ponoči popolnoma zgorelo. Požar je izbruhnil po predstavi v shrambi za kulise. Zrtev ni. Škoda znaša čez 2 milijona čk. Gledališče, zgrajeno leta 1868, je bilo eno najlepših provincijalnih gledališč v češki republiki.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Sobota, 6. ob 3. popoldne: »Peterčkove poslednje sanje«. Izv. Ob pol 8. zvečer: »Idijot«. Izv.

Nedelja, 7. ob 3. popoldne: »Peterčkove poslednje sanje«. Izv. Ob 8. zvečer: »Živi mrtvec«. Izv.

Ponedeljek, 8. »Lilium«. B.

Torek, 9. Zaprto.

Sreda, 10. »Čudež sv. Antona« in »Črna dama iz sonetov«. Izv.

Četrtek, 11. »Idijot«. Začetek ob pol 8. A. Petek, 12. »Lilium«. E.

Sobota, 13. »Svata Krečinskega«, delavska predstava po znanih cenah. Izv.

Nedelja, 14. ob 3. pop. »Peterčkove poslednje sanje«. Izv. Ob 8. zvečer: »Čudež sv. Antona« in »Črna dama iz sonetov«. Izv.

Ponedeljek, 15. Lilium. C.

Ljubljanska opera.

Sobota, 6. »Carmen«. Izv.

Nedelja, 7. »Mefistofeles«. Izv.

Ponedeljek, 8. Zaprto.

Torek, 9. »Seviljski brivci«. A.

Sreda, 10. »Mefistofeles«. D.

Četrtek, 11. »Prodana nevesta«. Vojaška predstava. Izv.

Petek, 12. »Triptychon«. C.

Sobota, 13. »Jenufa«. B.

Nedelja, 14. »Seviljski brivci«. Izv.

Ponedeljek, 15. Zaprto.

Šentjakobski oder v Ljubljani

Sobota, 6. »Charleyeva teta«.

Marionetno gledališče v Ljubljani.

Sobota, 6. ob 15. in 18. uri: »Doktor Faust«.

Nedelja, 7. zaprto.

Mariborsko gledališče:

Sobota, 6. ob 15.: »Golgota«. Izven in kuponi. Ob 19.30: »Faust«. Izven. Gostuje g. Knittel.

Nedelja, 7. ob 15.: »Mrakovi«. Izv. Vpizori »Jug. Napr. akad. društvo Jadran« iz Ljubljane. Ob 19.30: »Baron Trenk«. Izven. Kuponi.

Ponedeljek, 8. ob 15.: »Pogumni Tonček«. Izven. V proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije.

Uspeh Remčevih »Užitkarjev«. Pri sinočnji predstavi Remčeve najnovejše tridejanke »Užitkarji« v mariborskem narodnem gledališču je bil osebno navzoči pisatelj ponovno klican na oder. Udeležba je bila precej dobra.

Nova premiera v ljubljanski drami.

V sredo dne 10. januarja se vrši v dramem gledališču premiera M. Maeterlinckove satirične legende v 2 dejanjih »Čudež sv. Antona« z g. Kraljem v vlogi sv. Antona in z gđ. Rakarjevo v vlogi dekle Virgine. Ostale vloge imajo gg. Peček, Plut in drugi. Satira nam slika, kako bi se godilo svetniku, če bi se lepega dne pojavil med današnjo družbo. Polna je velekomičnih prizorov. Isti večer se vpizori B. Shawova medigra »Črna dama iz sonetov« z gg. Saričevom, Gabrijelčičevom, Cesarjem in Lipahom. Shaw nam slika kraljico Elizabeto in igralca Shakespearja, oba seveda prav po svoje, duhovito in pikro. Delo je polno hladnokrvnega humorja in za ljubitelje Shakespearja na vsak način zelo zanimivo. Režijo vodi g. Lipah.

Gđ. Zikova zopet v Ljubljani. V božičnih praznikih je gđ. Zikova, opetovano vabljena na gostovanje v Prago, končno nastopila kot gost Narodnega divadla. Pela je Rusalko v Dvořakovi operi. Dosegla je take popoin umetniški uspeh, da jo je intendantca proprosila.

da nastopi še kot Margareta v Gounodovem »Faustu«. Dopust se ji je moral torej podaljšati. Tudi v »Faustu« je imela kolosalen uspeh; po veliki ariji je nastalo brezkončno ploskanje in vzklikanje iz Prage nam poročajo, da je bila gđ. Zikova samo po tem dejanju 16krat poklicana pred zastor. Tako je bilo mogoče, da je gđ. Zikova šele sinoči prvič zopet nastopila na našem odru. Pela je v Boitovi veliki operi »Mefistofeles« partijo Margarete prekrasno in bila po dramatičnem, muzikalno divnem aktu v drugo z gg. Simencem in Zatheyem opetovano poklicana pred zastor. Opera se je v splošnem izvajala zopet prav dobro ter so se odlikovali tudi ostali solisti, gg. Zathey (zlasti v prologu znamenit), Simenc, gđ. Thalerjeva, ki je prejela šopek in gđ. Štiligojeva.

Predavanje ruskih profesorjev v Ljubljani. Ruski odbor v Ljubljani priredi v januarju in februarju v korist ruske knjižnice in revnih ruskih dijakov v Ljubljani naslednja predavanja: 1.) Bogoskatejši, evrazijski in materialna kultura (univ. prof. Bilimovič). 2.) Obtok ogljika v življenju narave (docent Kanski). 3.) Pomen pokristjanjenja in sprejema grško-rimske kulture za Slovence (univ. prof. Jasinski). 4.) Ruska cerkev danes in v bližnji bodočnosti (N. T. Jezerski). 5.) O molekularni energiji (V. S. Isajevič) in 6.) Revolucija v ruski poeziji (N. Preobraženski). Zadnji dve predavanji bosta v slovensčini, ostala v rusčini. Bilimovičovo predavanje bo dne 14. januarja ob 14. uri v veliki dvorani univerze; čas in kraj ostalih še objavimo. Sinoči je na realki predaval univ. prof. Bubnov o legendi o papežu Silvestru II.

Sport

Sokol Koroška Bela-Javornik ima redni občni zbor v nedeljo 14. januarja ob 14. v telovadnici.

Sokolsko društvo v Cerknici popravlja svojo objavo v »Jutru« št. 301 tako, da se vrši občni zbor 14. in ne 6. januarja t. l.

Objave

S. K. Primorje v Ljubljani. Redni občni zbor S. K. Primorje se ne vrši danes kot objavljeno, temveč v nedeljo 14. t. m. Kraj se objavi pozneje. — Tajnik.

* II. skupščina »Zveze slov. pevskih zborov« se vrši v nedeljo dne 7. januarja 1923 popoldne ob desetih v pevski dvorani Glasbene Matice. Poleg običajnega dnevnega reda predava g. skladatelj Emil Adamič. Pevke in pevci ljubljanskih zborov naj se udeležijo skupščine v čim največjem številu.

* K stanovanjskemu vprašanju. Prejeli smo: Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani sklicuje na dan 10. januarja ob 8. uri zvečer v veliko dvorano »Uniona« javen shod vseh najemnikov, podnajemnikov in brezstanovalcev, z dnevnim redom: »Stanovanjski pravilnik in stališče vseh najemnikov napram njemu«. — Najemniki, vsi na shod!

* Organizacija vojnih invalidov. Prejeli smo: Vse invalide, vojne vdove in sirote, vključene pri Splošni organizaciji vojnih invalidov, vdov in sirot, Poverjenstvo za Ljubljano in okolico, obveščamo, da se vrši dne 21. januarja ob pol 9. uri popoldne v prostorih gostilne pri »Zlatorogu« v Ljubljani redni občni zbor z običajnim dnevnim redom.

* Dramatični odsek Sokola v Mostah priredi v soboto 6. t. m. dramo »Krivopisnik«, v nedeljo 7. t. m. pa znano veseligr »V Ljubljano go dajmo!«.

* Prijatelje vrtnarstva vladno vabim naj blagohotno pristopijo v društvo »Vrtnarska šola« in s tem pospešijo razvoj delovanja, ki sem ga zasnoval, želeč životvorniti podjetje, ki naj služi v korist in veselje vsem udeležencem. Dopise blagovolite označiti z naslovom: Goik — Kranj.

* Nov švedski eksperimentalni večer v Ljubljani. Telepat Švengali, ki je ljubljancem že v spominu, priredi v sredo 10. t. m. ob 20.30 v veliki dvorani Narodnega doma po daljšem potovanju po naši provinci in pred odhodom v inozemstvo še en eksperimentalen večer z novim programom in spremljevanjem orkestra. Mladini pod 16 letom vstop ni dovoljen. Vstopnice v Narodnem domu v ponedeljek dalje od 14. do 16. in zvečer pri blagajni.

* V spomin Josipu Drvoti smo prejeli za Društvo slepih 100 Din pod geslom: Bylo krásné med — Bežte domu, komedie je končana... Jeho krajanka.

* Prof. Albert Sic je daroval za družbo sv. Cirila in Metoda namesto venca pokoj. Antonu Petroviču 50 Din.

* Izgubljeni se je v Ljubljani v gledališču ali na potu iz gledališča briljanten obesek uhana. Najditelj se prosi, da ga odda proti dobri nagradi v trgovini Bonač, Selenburgova ulica.

* Izgubila se je srebrna ura-zaplestnica v sredo dne 3. t. m. zvečer od 7. do 7.30 v Ljubljani na poti od Miklošičeve ceste, mimo sodnije, po Cizletovi ulici, Pražsko cesti do Dunajske ceste. Ker je ura drag spomin, se pošten najditelj naproša, da jo odda proti nagradi na upravništvo »Jutra«.

* Slovenska dijaška zadruga v Pragi je razposlala različnim zavodom in posameznikom prošnje za podporo. Prosimo slovensko javnost, da se odzove prošnjam, ter podpira naše dijaštvo, ki se nahaja vsled visokega stanja češke krone v skrajni bedi.

Domače vesti

* Čestiti Božič svima našim čitaocima pravašne vere!

* Pridobitna številka «Jutra» izide v torek ob običajni jutranji uri.

* **Rojstni dan kraljice Marije.** Pokrajnska uprava razglašala: Velebni brzojavne odredbe ministra notranjih del se praznuje rojstni dan Nj. Veličanstva kraljice Marije dne 9. januarja s službo božjo, kateri naj prisostvujejo državna oblastva in uradi z vsem osebjem. V Ljubljani se vrši služba božja v stolnici sv. Nikolaja dne 9. t. m. ob 10. dopoldne, v pravoslavni kapeli ob 9. dopoldne in v evangelijski cerkvi ob 10. dopoldne. Po deželi se bo služba božja vršila samo na sedežih garnizij, okrajnih glavarstev in okrajnih sodišč. Drugačnoma praznovanje ni odredeno. Vsi državni uradi in javna oblastva naj razobesijo na svojih poslopih državne zastave. Tudi zasebniki se pozivljajo, da okrase svoje hiše z državnimi in narodnimi zastavami.

* **Pevke in pevci ter zastopniki naših pevskih zborov,** ki pridete v nedeljo na II. skupščino «Zveze slovenskih pevskih zborov» v Ljubljano, iskreno pozdravljeni! — Ljubljansko občinstvo vabimo, da gotovo poseti popoldanski koncert v Unionu! Vstopnice v Matični knjigarni na Kongresnem trgu in v nedeljo od 3.—4. popoldne pri koncertni blagajni v Unionu. Pridite!

* **Emile Haumant,** profesor na Sorbonni, dospe danes popoldne v Ljubljano. Zdi se nam uместno, da ob tej priliki opozorimo naše občinstvo na zasluge, ki jih ima ta učenjak za Jugoslovane in za nas Slovence še posebej. Kot publicist je vedno deloval za uradničenje jugoslovanske države; med vojno je stal ob strani jugoslovanskim emigrantom, za časa mirovne konference pa se je kot ekspert za jugoslovansko vprašanje ob vsaki priliki zavzemal za našo stvar, zlasti kadar je šlo za naše zahteve napram Avstriji in Italiji. Sedaj prihaja profesor Haumant, da spozna to Jugoslavijo, pri kateri ustvariti je tako odlično sodeloval. Upamo, da ga bo bivanje med nami le utrdilo v prepričanju, da je deloval v pravem smislu in mu dalo novih sil za idejo medsebojnega spoznavanja in zblizanja jugoslovanskega in francoskega naroda. — Občinstvo opozarjamo na njegovo predavanje v nedeljo dopoldne na univerzi. Ker ostane profesor Haumant le danes in jutri v Ljubljani, žal ni bilo mogoče upoštevati pravoslavnega Božiča, ki pada na nedeljo.

* **Minister Zupanec v Mariboru.** Danes dopoldne se pripelje v Maribor minister Zupanec ter bo od 10. do 12. dopoldne sprejemal stranke na okrajnem glavarstvu.

* **Za predsednika višjega sodišča v Ljubljani** je imenovan dosedanjí načelnik ljubljanskega oddelka ministrstva pravde dr. Janko Babnik.

* **Za načelnika oddelka ministrstva pravde v Ljubljani** je imenovan dosedanjí namestnik načelnika dvorni svetnik dr. Milan Škerlj.

* **Vpokojitev šefa ljubljanskega inšpektorata drž. železnic?** Z verodostojne strani se nam poroča, da je šef inšpektorata državnih železnic v Ljubljani gosp. R. Negovetič v pokojen. Zatrjuje se, da je vzrok popolnoma strankarsko-političen.

* **Vpokojitve in premeštitev upravnih uradnikov.** «Tribuna» poroča, da je v ministrstvu za notranje zadeve podpisal ukaz o vpokojitvi in premeštitvi večjega števila okrajnih in središnih načelnikov. V beograjski policiji je odpuščenih veliko število policijskih uradnikov. Vedno lepše!

* **Volitev zastopnikov učiteljstva in profesorjev v višji šolski svet** je razpisana. Voliti je dva člana višjega šolskega sveta kot zastopnika profesorjev ter tri člane kot zastopnike učiteljev meščanskih in ljudskih šol. Glasovnice se morajo oddati do 22. januarja opoldne pri ravnateljstvih in šolskih vodstvih, ki jih morajo najkasneje do 30. januarja opoldne izročiti odd. za prosv. pri pokrajinski upravi.

* **Anton Kristan odhaja iz Beja.** Iz Beograda nam poročajo: Glavni ravnatelj državnega veleposestva v Beju Anton Kristan je zaprosil ministra financ, da ga navzlic obstoječi pogodbi takoj razreši dolžnosti. Gosp. Kristan je storil ta korak radi neprestanih napadov na njegovo gospodarstvo, ki so izvirali, kakor je dognano, iz generalne direktije državnih posestev, ki službeno ne more Kristanovi upravi ničesar očitati, v kateri pa so se nekateri gospodje že dalj časa posluževali metod, ki so skrajno otežkočale odnose med gosp. Kristanom in državno upravo. Kakor se čuje, je minister financ pristal na prošnjo gosp. Kristana, ki se preseli zopet v Ljubljano.

* **Olajšave za vožnjo po železnicah,** ki so jih dosedaj uživali dijaki, so po poročilih iz Beograda odpravljene. V bodoče bodo dobili znižane cene le cni študenti, za katere prevzame stroške ministrstvo prosvete.

* **Trasiranje novih železnic v Sloveniji.** Trasiranje železniške proge Kovec - Vrbovsko, Črnomelj - Vrbovsko in St. Janž - Sevnica je poverjeno inženirju Kavčiču, ki je izvršil trasiranje proge Ormož - Murska Sobota. S trasiranjem se prične že tekom meseca januarja.

* **Obupen korak.** Prejeli smo naslednjo objavo: «Društvo javnih nameščencev v Celju» je na svoji seji dne 2. januarja sklenilo soglasno, pozvati vse javne nameščenice, da izstopijo in odlože, dokler se njihovo gnotno stanje ne uredi, iz vseh kulturnih in političnih društev. Odbor pričakuje od slehernega javnega nameščenca najstrožjo disciplino in striktno izvajanje sklepa. — Razumemo ta sklep, ki je posledica res obupnega položaja, v katerem se nahajajo danes naši javni nameščenici. Bojimo pa se, da bo zgrešil svoj cilj. Sklep gotovo nima namena škodovati našim kulturnim organizacijam, ampak naj bi bil glasen protest obupajočih in pritisk, da se neznesne razmere že vendar enkrat sanirajo. Žal pa moramo dvomiti, ali bo sta ta protest in ta pritisk kaj zalegla pri onih radikalcih, ki imajo danes vso moč v rokah in ki edini lahko odpomorejo bedi javnih nastavljenecv. Zato upamo in želimo, da bo mogoče ta odlok modificirati tako, da ne bo ogrožal vsega našega javnega življenja.

* **Odlikovanje.** Okrajni glavar v Slovenjgradcu dr. Marko Ipavic je odlikovan z rodom sv. Save četrtega razreda.

* **Ostavko na državno službo** je podal gospod Ivan Forčičin, okrajni komisar pri okrajnem glavarstvu v Ptuj, ki vstopi kot koncipient v pisarno dr. Alojzija Visenjaka, odvetnika v Ptuj.

* **Izpremembe v državnih službah.** Provi-zorni vladni koncipist Adolf Moric pri oddelku za notranje zadeve v Ljubljani je imenovan za okrajnega komisarja na dosedanjem službenem mestu. — Fran Medic, upravitelj državne zdravilišča v Topolšici, je premeščen k upravitelstvu državnih zavodov za oskrbo umobolnih ter pridelen zavodu za umobolne na Studencu kot upravitelj. Kazimir Mulaček, adjunkt v zavodu za oskrbo umobolnih na Studencu je premeščen k državnemu zdravilišču v Topolšici in imenovan za upravitelja tega zavoda. — Orožniški narednik Martin Nodog je imenovan za policijskega kancelista pri policijski direktiji v Ljubljani. — Absolventinja gospodinjstva šole Terezija Gorican v Višnji vasi pri Celju je sprejeta v državno službo v področju pokrajinske uprave za Slovenijo, oddelek za kmetijstvo, in imenovana za kmetijsko strokovno učiteljico. — V finančni kontrolni službi so imenovani za podpregledalnike Franc Zurbí in Viktor Mrak v Kranjski gori ter Vinko Mejač na Jesenicah.

* **Izprememba voznega reda.** Obratno ravnateljstvo južne železnice nam sporoča, da odhaja na progí Maribor-Spilje-Ljutomer od dne 8. januarja naprej jutranji potniški vlak št. 72 iz Maribora že ob 6.18 namesto ob 6.38. Popoldanski vlak št. 76 odhaja že ob 16.45 namesto ob 17.15.

* **Osebná vest.** V Beogradu je težko obolel na vnetju slepiča in črev dr. Binko Irgolič, inšpektor ministrstva pravde. Kakor nam javljajo, je bila operacija že pravočasna in uspešna. V reševanju slovenskih pravosodnih zadev ga zastopa v ministrstvu sekretar dr. Josip Kavčič.

* **Nov notar.** Z odlokom ministra pravde je bil notarski namestnik Fran Mastnak v Ljutomeru imenovan za notarja v Trebnjem.

* **Smrtna kosa.** V Ljubljani je umrl po dolgotrajni bolezni gospod Anton Costa, računski ravnatelj v pokojni. Rodom ljubljčanec je služboval svojedobno v računskem oddelku kranjske deželne vlade, pozneje pri vrhovnem računskem dvoru in končno kot računski ravnatelj pri dalmatinskem namestništvu. Kot upokojenec se je po prevaritu vrnil v Ljubljano. Bil je mož poštenjak in vedno zanesljiv narodnjak. — Dne 3. januarja je v Gaberju pri Celju umrl g. Ferdinand Gologranc, stavbeni mojster, hišni posestnik in dolgoletni marljiv občinski odbornik celjske okoliške občine. Kot star zaprišežen cenilec je vršil svojo službo vestno, kot dolgoleten član ravnateljstva Celjske posojilnice je z največjo vnemo posvečal temu zavodu svoje velike gospodarske zmožnosti. Kot človek pristne stare korenine je bil pri vseh strankah splošno priljubljen. Z veliko podjetnostjo kot stavbenik in neumoren gospodar si je pridobil lepo premoženje. Zapušča tri sinove, katerih prvi je župan v Konjicah, drugi pa ga bo nasledoval v podjetju. — V Mureki Soboti je dne 2. januarja umrl v javni bolnici g. Anton Čuš, čestni mojster okrožne gradbene akcije istotam. Blag jim spomin!

* **Vstopnice za koncert Pevske zveze in sinfonični koncert Zveze godbenikov.** Koncertna poslovalnica Glasbene Matice v Ljubljani uljudno naznanja cenjenemu občinstvu, da se bodo prodajale vstopnice za koncert Pevske zveze v nedeljo dopoldne od 8. do 12. ure v Matični knjigarni na Kongresnem trgu št. 9 in pa popoldne od 3. ure dalje pred dvorano hotela Union, kjer se vrši koncert. Ravnotako se bodo prodajale vstopnice za sinfonični koncert Zveze godbenikov za Slovenijo, ki se vrši v ponedeljek dne 8. januarja ob 8. uri zvečer v Unionski dvorani v nedeljo dopoldne v Matični knjigarni, potem ponedeljek ves dan v Matični knjigarni in od 7. ure zvečer dalje pri koncertni blagajni. Sedežev za oba koncerta je še dovolj na razpolago.

* **Podaljšanje policijske ure** za ples in druge zabavne prireditve v gostilnah in društvenih lokalih se smeje z misliu razpisa pokrajinske uprave, oddelek za notranje zadeve dovoliti nadalje do 1.

ure ponoči. Ker je izključena vsaka izjema od te naredbe, opozarja policijska direkcija posebno na to okolnost s pristavkom, da se bo zaradi kršitve izdane dovoljenja postopalo proti gostilničarjem in prirediteljem zabave v zmislu predstojeh predpisov.

* **Nov sanatorij v Mariboru.** Sanatorij Petrovo selo v Mariboru, ki sta ga ustanovila primarij dr. Mirko Černič in ginekolog dr. Benjamin Ipavic, se v kratkem otvori. Vodila bosta sanatorij omenjena zdravnik.

* **Proslava stoletnice Pasteurjevega rojstva.** Zdravniško društvo v Ljubljani je priredilo večeraj popoldne ob 17. uri v veliki mag. dvorani svečano predavanje o Pasteurju. Predavala je gđ. dr. Šimenčeva prav temeljito in zanimivo. Dvorana je bila polna. Predavanja so se udeležili gg. češkoslovaški generalni konzul, francoski vicekonzul, zastopniki zdravstvenega odseka, vojaških oblasti i. dr. poleg zdravnikov, visokošolcev, dijaštva, dam in raznih poslušalcev. Pasteurjevo 100letnico proslavi tudi naše vseučilišče.

* **Nekoliko več zmernosti in skromnosti** bi si želeli od gospodov, ki pišejo «Kmetijski list». Notice, ki imajo edini namen biti zafkriljive in izizvalne proti demokratom, gotovo ne sodijo v ta list, zlasti če se nahajajo v očitnem protislovju z mnenji prvakov SKS, ki položaj nekoliko previdneje in — pravilneje — presojačo nego mlada gospoda, ki bi se rada izkazala za dovtipne žurnaliste. Časi so prenesni za zbijanje slabih vicov. Na vodstvu SKS je, da svojo redakcijo posvari, ker bi mi sicer morali zagrabiti za šibo. Znamo dobro našeskatí.

* **Neresnična vest.** Beograjska «Epoha» poroča, da je znani nemški veleindustrialec Hugo Stinnes vstopil v majoritetni sindikat Trboveljske premogokopne družbe. «Slavenska banka» kot voditeljica te ga sindikata nas prosi za konstatacijo, da je ta vest povsem neresnična.

* **Errata corrige.** V našem večeršnjem brzojavnem poročilu o burni uradniški skupščini v Mariboru se je vrnila pomota, ki kvrari zmisel. Glasí naj se: «Končno se je sprejela resolucija, ki odklanja zvišanje najemnine, dokler se nastavljenec ne povisjaio doklade, oziroma izplačajo stanarine, in istočasno zahteva, naj se banke, velepodjetja in druge bogataše v okvirju stanovanjskega zakona prišli k zidanju hiš». — Imenom hišnih posestnikov je govoril profesor, ne pa dr. Marin.

* **Razsodišče pri mariborskem stanovanjskem uradu.** Sinoči se je vršila prva seja novega mariborskega stanovanjskega urada, pri kateri je najprej predsednik okrajni sodnik Vrabel zaobljubil prisednike ter odtal delokrog in naloge stanovanjskega urada po novem pravilniku. Prisidniki so bili polnoštevilno zbrani in so se med drugim izdelale na tej seji liste razsodnikov in lista predsednikov razsodišča, ki bo določevalo višino najemnin. Na listi predsednikov razsodišča so sledeči gospodje: dr. Krovogel, dvorni svetnik v pokojju Anton Leskovec, finančni komisar Anton Levec, dvorni svetnik v pokojju Marocutti, nadsvetnik v pokojju Rajzner podpredsednik banskega stola v pokojju, Ivan Volčič, finančni tajnik; v listi razsodnikov so s strani društva hišnih posestnikov sledeči gospodje: Barta, Berdajs, Glaser, Gulda, dr. Jerovšek, Haber, Murko, dr. Orozel, Starčič, Sepec, Vincetič, Worsche in s strani najemnikov: postalačelnik Mohorko, učitelj Nerat, major Pogačar, prof. dr. Pečovnik, davčni nadupravitelj Rojko, upokojen polkovnik Aljančič, nadučitelj Kožuh, sedlar Kravos, pisarniški predstojnik Kravos, nadrovident Premrou, učitelj Rakuša, strojevodja Skofič. Stanovanjski urad bo uradoval za stranke ob sredah in sobotah od 8. do 14. ure.

* **Ljudsko gibanje v Mariboru v letu 1922.** V Mariboru je bilo 1922 rojenih 978 otrok: 515 dečkov, 463 deklice; umrlo jih je 689: 385 moških, 304 ženske. Poročilo se je v Mariboru in okolici 420 parov, mnogo manj kot v prejšnjem letu; to pa menda zaradi druginje in pomanjkanja stanovanj. Mrličev je bilo 1922 manj zato, ker bolnica in sprejemala tolike bolnikov kot prejšnja leta.

* **Podraženje dijaške prehrane.** Organizacija dijaških gospodinj v Ljubljani nam sporoča, da je dne 4. januarja sklenila povisati od 1. jan. dalje ceno za prehrano za 100 Din na mesec, samo za zajutrak pa za 25 Din. Organizacija izjavlja, da dosedanje cene, veljavne od 12. junija 1922 niso več odgovorjale življenjskim razmeram.

* **Visoka starost.** V vasi Kubeže v Črni gori je umrl te dni Bogdan Gjuršević v visoki starosti 116 let. Zapustil je 6 sinov in 6 hčera, 48 vnukov in veliko število pravnukov.

* **Strazen zločin v bližini Beograda.** V vasi Barajevo, nedaleč od Beograda, se je zgodil v sredo zločin, ki nudi jako čudno sliko o javni varnosti v okolici prestolice. Dva maskirana in do zob oborožena razbojnika sta okoli polnoči vdrla v hišo Milana Stevančevića, bogatega posestnika, in zahtevala od njega, naj jima izroči ves denar in vse vrednosti, ki jih ima v hiši. Eden izmed razbojnikov mu je istočasno nastavlil puškino cev na prsa, drugi pa je nagnal vse ženske v eno sobo in pridržil pri vsej sainso 20letnega Milanovega sina. Ko je Stevančević uvidel, da ni izhoda, je odšel v svojo sobo po denar. Ker pa je zaprl vrata za seboj, sta jih razbojnika, ki sta imela za talca njegovega sina, razbila s puškinih kopiti in potem gospodarja in sina tako pretepla, da sta se

škoro onesveščila. Razbojnika sta nato prižgala svečo in prišlih Milana, da jima je dal vse, kar je imel. Takoj za tem sta razbojnika, domači gospodar in sin odšli neznanu kam iz hiše, dočim so ženske trepetale doma pod posteljami. Pol ure kasneje so stanovalci hiše zaslišali iz daljave strele iz pušk, nakar je zopet zavladala grobna tišina. Sele, ko se je zdanilo in ni bilo več nevarnosti, je hišna gospodinja odšla iskat svojega moža in sina-edince, ostali pa so izvestili svoje sosedo o razbojniškem napadu. Vse selo je bilo v trenutku na nogah in se je pričela preiskava. Kakih 700 do 800 korakov od Stevančevićeve hiše, so našli kmetje dve trupli. To so bili Stevančič oče in sin, ki so ju razbojniki po ropu odvabili s seboj in nato ustrelili, da ne bi bili izdani. Splošno se sumi, da so ta strašni dvojni umor izvršili najbrže isti razbojniki, kakor nekaj časa poprej v Brestoviku.

* **Električni tok usmrtil deklico.** Na Fali v dravski dolini je dirjal to dni močan vihar, ki je podri lesene stebre elektrovida iz tamošnje električne centrale. Hčerka železničarja Weberja, ki se je napotila k sosedovim otrokom, se je dotaknila električne žice s polnim tokom. Deklica je ostala na mestu mrtva.

* **Skrlatica v Studencih.** V sredo so pokopali v Studencih triletno hčerko nekoga železničarja, ki je umrla na angini in škriatieli.

* **Mladi goljufivki.** Mariborsko društvo za podporo revnih učencev pobira te dni prispevke potom učenk z nabiralnimi polami, pisanimi s strojem in overovljenimi z društvenim pečatom. To priliko sta izrabili dve deklici, ki sta nekje izmaknili majhen listič z žigom Glasbene Matice in podpisom ravnatelja Topiča in po Krekovi ulici pobirali za društvo revnih učencev. Izkupilek je seveda šel v njuno blagajno. Če bi se to še nadalje opazilo, naj ju izroči občinstvo policiji.

* **Kako je cigan prodal svojega konja.** V Karlovcu je bil dne 29. decembra živinski sejem, kamor je prignal tudi neki cigan svojega konja. Našel je kupca in za 2000 kron je cigan prodal svoje kljuše. Ko pa se je novi lastnik krepel v neki gostilni, je cigan porabil priliko, ukradel prodanega konja ter s njim pobegnul neznanu kam.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 5. januarja 1923.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	764.0	3.0	jug. vzh.	oblačno	0.7
Ljubljana	14.	764.4	4.3	sev. zapad	—	—
Ljubljana	21.	764.5	3.0	—	dež	—
Zagreb	7.	764.6	4.0	vzhod	—	2.0
Beograd	7.	764.1	4.0	—	—	2.0
unaj	7.	765.2	3.0	zapač	oblačno	1.0
Praga	7.	765.6	1.0	brevetra	sneg	1.0
Inomost	7.	765.9	-3.0	zapad	oblačno	—

V Ljubljani barometer višji, temper. nižja. Sonce zahaja ob 7.44, zahaja ob 16.27

V glavnem je ostalo vreme zadnji teden enako prejšnjemu, to je vlažno in deževno, vendar je natančnejši opazovalec opazil precej važne spremembe.

Zadnje dni januarja se je po štirinajst-dnevem stacionarnem stanju, ki je bilo to pot nenavadno dolgo trajno, velika depresija od Anglije napotila proti vzhodu. Dne 31. decembra se je nahajala nad južno Skandinavijo, segajoč precej daleč proti jugu čez Nemčijo; ta dan se nam je nahajala najbližje, zato smo imeli najbolj nemirno vreme z najobilnejšimi padavinami, močnim vetrom in najnižjim stanjem barometra. Sledečo noč se je že odmaknila proti severovzhodu in vreme je postalo pri nas mirnejše.

Toda že naslednji dan, 2. januarja, se je pojavila močna nova depresija med Anglijo in Islandijo, ki obeta Evropi novo

* **Drobne vesti.** V Litiji je bila okradena Josipina Bratuš. Neznani zlikovec ji je odnesel za 14.000 kron manufakture — Orožniku Francu Mlinarju v Rovtiah je bila ukradena obleka in poleg tega še 1800 kron gotovine. — Med vožnjo iz Gorice preko Jesenic do Maribora je bila Henriku Sarcu iz Maribora ukradena večja množina perila.

* **Samomor.** Večraj dopoldne se je vrget v Mariboru kočijaž ravnatelja «Narodne banke» Ferdinand Valentič na železniški tir pred vojaškim skladiščem pod lokomotivo. Bil je takoj mrtev. Zjutraj je še obvestil gospodarja, da ne bo zapregel zaradi slabega vremena. Pozneje je izročil vrtno ključ in rekel, da gre pod lokomotivo. Služil je pet let.

* **Potrebna knjiga.** Ravnokar je izšlo «Kazalo krajev na zemljevidu slovenskega ozemlja», sestavil Rikard Svetlič. Knjiga obsega enajst tiskanih pol male osmerke ter vsebuje v abecednem redu imena vseh krajev, mest, rek, gora itd. označenih na zemljevidu, a kratko navedbo kje se na njem najdejo. Ne kazalo opozarjamo vse naročnike zemljevida in jih vabimo, da si ga naroče. Naročnino sprejema «Slovenska Matica», Ljubljana, Kongresni trg št. 7, I. nadst. Cená 10 dinarjev, s poštnino 11 dinarjev.

* **Nova tiskarna.** Trgovsko-industrijska d. d. «Merkur» si je zgradila v Simon Gregorčičevi ulici (nasproti palače deželne vlade) novo tiskarno ter začela v obratom dne 1. januarja 1923. Opozarjamo na današnji oglas tvrdke.

* **Koncert v hotelu «Tivoli»** v soboto dne 6. januarja in nedeljo dne 7. januarja 1923, od 16. do 20. ure. Domače je trne in krvave klobase. Godba Dravske divizije. Vstopnina prosta. Se priporoča. Vek. Dolničar. 78

Mlad, agilen trgovec,

ki je vsled družinskih razmer primoran spremeniti svoje sedanje stališče, išče ugodne prilike, da vzame v najem trgovino, event. tudi gostilno. V danem slučaju šenitev ni izključena. Ponudbe prosi na naslov «Agilen» na upravo «Jutra».

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Zahvala.

V dnevih neizmerne žalosti vsled nenadomestne izgube našega predobrega soproga, očeta, brata, svaka in strica, gospoda

Antona Petrovčiča

rač. ravnatelja

došlo nam je od vseh strani toliko globokega sočutja, da se moremo le tem potom najsrčneje zahvaliti.

Zahvalo je izročil prodvsem čestiti duhovščini z g. župnikom Finžgarjem za častno spremstvo, g. delegatu ministrstva financ dr. Karol Savniku, dvornemu svetniku Bonaču in vsem ostalim uradnikom delegacije in drugih resorov, predsedniku Glasbene Matice dr. Ravniharju, ravnatelju Hubadu in Glasbeni Matici za v srce segajoče petje, Sokolu II. za godbo in častno spremstvo, vojaški godbi za žalostinko pri prihodu spreveda k sv. Križu ter vsem drugim številnim udeležnikom, ki so spemili pokojnega na zadnji poti in končno vsem darovalcem prekrasnih vencev.

Ljubljani, 5. januarja 1923.

Žalujoči ostali.

"Krvavi kardinal"

Zgodovinski roman

Sedaj je zleknjen na tesni postelji v zatvoru, onem najstrašnejših na svetu, v Bastilji. Noč se bliža, ječa je temna. V tej temi plaka Trencavel za Annais de Lepars, solze so tudi to pot tako gorke, kakor takrat, ko je umrl Barvillars, le da so sedaj drugačne.

Naenkrat zasliši jetnik, da odpira ječar vrata, ne da bi odšel s svojega mesta, in da je stopil v ječo nekdo, ki se sedaj bliža njegovi postelji. Trencavel, ki je bil doslej obrnjen v zid, se obrne in zagleda kapucina, fratra, ki se bliža in se križa ter žveče nekakšne očenaše med zobmi.

«Kaj želite, častiti oče, in kdo ste?» vpraša Trencavel.

«Sinko moj, frater Corignan sem... kapucin sem in prihajam, da te spravim z bogom... To se pravi, izpovedati te prihajam...»

«Izpovedati... zakaj?» klikne Trencavel.

«Ker je njegova eminenca kardinal Richelieu ukazal, da boste čez uro obešeni na dvorišču Bastilje.»

«Čez uro že? se strese Trencavel.»

«Da!» potrdi frater s težkim grobnim glasom.

Tako je kolikor mogoče nežno pripravil Trencavela, da ga bodo za pičlo uro obesili in mu tako končali mlado in nadebudno življenje, da mu je torej dana na razpolago le še pičla ura, če se hoče spraviti z ljudmi in se obrniti morda na božjo milost, ko je pri ljudeh ni, sedaj se torej obrne frater Corignan ječarju in mu ukaže:

«Pustite naju sama, brat moj! Ta ubogi grešnik bo povedal sedaj svoje grehe in silentium cabinetibus! Frater namreč ne zna niti besede pravilne latinščine. Pa nič zato.

Brez dvoma prihaja ta frater z vsemi pooblastili. Ječar se samo globoko nakloni in potem izgine. Dobri kapucin še skrbno stopi k vratom in poizkusi, če so dobro zaprta, potem

se vrne k postelji, zniža svoj glas in vpraša jetnika:

«Če si hočete rešiti življenje, vrnite mi pismo!»

«Pismo?» vpraša presenečeni Trencavel.

«Da, sinko moj! Litteram rende nobis! Pismo, katero ste mi odvzeli. O, hudiča, priznam, da ste me dobro sunili s svojim mečem. Toda frater Corignan ima trdo kožo...»

«Jaz da sem vam vzel pismo? Jaz da sem vam dal sunek z mečem?»

Corignan spusti kapuco, s katero si je doslej zakrival oči. «Poglejte me», pravi strogo, «in recite mi, če sem takšna glava, s katero lahko norce brižete. Meam faciem tibi mostrabimus! In če ti lice ne zado- stuje, pogledj tudi še moje kremplje! In mu pokaže izpod kapuce meč in bodalo. «Tako», pravi potem in doda, «sedaj me poznate, priznajte torej hitro vse, kdo vas je poslal in tako dalje, in vrnite mi pismo!»

«Še uro, potem me obesijo!» pomisli Trencavel z bridkostjo. «Škoda, bi rekel sedaj moj dobri Mauluys, da, res je, trikrat škoda... Za njo, ker jej ne bom mogel pomagati, in zame, če me obesijo, in za akademijo, ki je več ne bo...»

«Pismo semkaj!» zarohni naenkrat frater Corignan v to razmišljanje.

Trencavel se udari po čelu. Misel, nagla in blazna, kakor se pojavi le, če se že potapljaš in je itak vseeno. In takrat grabiš tudi za slamo, da bi se rešil...

«Velečastni kapucin z mečem, ali bom obešen tudi, če vam dam pismo?»

«Nikakor ne!» grakne veseli Corignan. «Narobe, nagrado dobite!»

«No, pa dobro», pravi Trencavel, «glejte, da pridem tukaj ven, pa vas povedem naravnost v hišo in pred omaro, kjer je skrito to pismo, dragoceno pismo... saj je dragoceno, jeli?»

«Dragoceno... Tako torej, voditi me hočete...?»

In Corignan se zakrohota. Torej midva bi šla in sredi pota bi me vi

nekam naglo zapustili, kaj? O, mene pa že ne boste, prijatelj, tako lahko!»

Trencavel si seže v lase. Vidi, da je izgubljen. Pogleda ta nesramni kapucinski lik, to koščeno, prevarantsko, lokavo lice, ... menih pa tačas potegne svoje bodalo. Krepak dedec, ta menih! Sedaj naperi bodalo na jetnika in si misli: Ko začuti to konic na svojem grlu, bo že govoril, še pel bo! «Sin moj», mu pravi potem hladno, «ne silite mene, služabnika cerkve, da bi prelival vašo kri. Glejte, dragi moj, vi me silite, da vas ubijem tukajle, in to je smrtni greh. Kako je tudi skrb za vašo dušo velika...»

Ježno stegne menih svojo desnico, kajti približal se je jetniku in je pripravljen na napad. Levica se počasi položi na Trencavelovo ramo, desnica z bodalom se dviga. Jeklo se zablisne v temi.

«Pismo semkaj!» rohni Corignan, «pismo, ali te ubijem!»

Ta trenutek hoče menih zavpiti, toda iz grla se mu izvije le rahlo grgranje, kajti strašna pest ga stisne za vrat. Kakor kača naglo se je Trencavel vrgel na nasprotnika, desnica je pograbila Corignana za vrat, levica pa njegovo roko za člen. Potrese, menih se mu izvije, toda Trencavel stisne huje, bodalo zažvenketa na tla, prsti se zagrizajo v žile grla, obraz mu postane zaripel in temnosinji in naenkrat pade Corignan brez zavesti na posteljo. Trencavel se skloni, pobere bodalo in si je zatakne za pas.

Potem si ogleduje nepremično truplo svojega obiskovalca s pogledom tragičnim in globokim, s pogledom obsojenca, ki vé, da ima živeti le še uro, da je še tik pred svojo smrtjo drugemu vzel življenje...

«Vraga, premočno sem stisnil!» si misli.

In odstopi tja do vrat.

«Še malo časa in ječar bo odprl ta vrata. Videl bo menihovo truplo... Mesto, da me obesijo za uro, me bodo fakoj. Obesili?... Ne, ne, ne... Hudiča, umrl bom z mečem v roki, kakor se spodobi za mojstra borenja...»

In skoči k postelji, se oboroži s Corignanovim mečem in si globoko oddahne.

«Le naj sedaj pridejo!... Hudiča, dvoje biserov imam v roki, in sedaj žvižgam na vse biriče in rablje, na ječarje in komisarje, kardinala in Bastiljo... znal bom umreti...» Toda naenkrat se ustavi. Evo... možnosti...

V.

Pod samostanskim zidovjem.

Nekaj trenutkov gleda Trencavel nepremično na Corignana, na njegovo truplo, ki leži brez zavesti na postelji jetnikovi. Znoj mu stopi na čelo. Ogromna radost mu utripa v sencih. In naenkrat se zasmije: «Kapucin? Zakaj ne? Sicer bo res smešno... Toda ta menih je tukaj vstopil, torej mora tudi oditi...»

In z nekoliko prijemli sleče menihu kapuco in se naglo, skoraj mrzlično naglo obleče. Potem položi meniha na posteljo, ga obrne z obrazom proti zidu in ga še pokrije z odejami. Potem si potegne kapuco na oči, z roko stiska bodalo pod svojo široko meniško obleko, stopi k vratom in zakliče:

«Ti trdovratni grešnik ti! Prokleti zločinec, ki se niti izpovedati nočeš! Confitetur bellitrus, bellitru, bellitrum! No, tudi prav!... Obešen boš torej in na raznju te bodo pekli vsi hudiči v svojih smolnatih kotlih! Tem slabije zate! Tvoja duša k hudiču, tvoje telo na morišče!... Ad gibetum carcassibus, anima ad dia...»

Vrata se odpro. Ječar se pokaže in za njim pet ali šest strežnikov.

«Ali ste opravili, prečastiti?»

«Sem, sem, sinko moj, in sedaj odhajam... Zapuščam ta kraj pogube. Obesite tega lopova, čim se bo delal, da noče nič slišati... Pa zbogom!»

Tako pravi, blagoslovi z roko globoko sklonjene stražnike in prekorači predsobo, odkoder se pride v jetniški hodnik. Odpro mu vrata, pred katerimi vzklik precejšnji večerni temi zapazi čakajočo kočijo.

«Požurite se, kesni smo že!» pravi s kozla neki glas.

Trencavel sede brez pomišljanja v kočijo. Vrata se za njim takoj zapro. Voz se premakne in oddrda naprej, zavozi čez neko dvorišče, potem čez dvižni most. Odtod se oddalji v diru. Trencavel se smeje drži za trebuh. Ta ukana se mu zdi več ko smešna, zdi se mu božanstvena.

«Svoboden sem! Boga mi, kdo mi je že dopovedoval, da ne prideš tako brž iz Bastilje? Saj mi ni treba nič drugega sedaj, ko da odprem vrata te čarodejne kočije, skočim na cesto, pa... z bogom!»

Toda kmalu na to se mu izvije strašna kletvica prevarane nade. Vrata kočije so zatvorjena s ključem, in kočija ni nič drugega, ko nova ječa, čeprav na kolesih.

V naglem diru se ta kočija vozi sedaj po Rue Saint-Honore in se končno ustavi pred ogromnimi vratmi iz hrastovega lesa, posejanimi z železnimi glavnicami, pribitimi v obliki križa. Križ je tudi nad vhodnimi vratmi. Na levi in desni se dvigajo visoki zidovi. To je kapucinski samostan, druga Bastilja. Sicer pa živi v tem utrjenem samostanu stoindevaset menihov, mnogi med njimi so slavni po svojih delih, zgodovinskih in filozofskih, in samostan je najslavnejši v Franciji in Navari. V vsem more tekmovati z Benediktinci.

Pred tem samostanom se torej ustavi kočija, ki je pripeljala fratra Corignana v Bastiljo in zopet iz nje — vsaj tako misli vodja ali kočijaž — toda pripeljala pod ključem, zaklenjenega. Zares, menih je namreč imel kazeno, da odsedi osem dni in chieve, ker so ga videli v neki beznici, ko je zibal dekleta na kolenih. Opuščeni so mu sicer v naprej vsi smrtni in drugi grehi, samo pod pogojem, da ga ne zalotijo pri njih izvrševanju.

Corignan je dobil med tem od kardinala nalogo, da izpove Trencavela in izvleče iz njega za vsako ceno in na katerikoli način usodno pismo, ki je bilo večeraj Corignanu ukradeno, kardinalovo pismo kraljici. In Corignan je imel obljubljenih tisoč zlatih liver nagrade, razen tega pa odpuščanje svoje samostanske kazni.

Zastopnike

(trgoveške potnike), in sicer krajevne za Ljubljano in okolico ter druge rajone, išče proti proviziji veletrgovina vina. — Prvo vrstne moči naj vpošljejo ponudbe pod »Upeljana trgovina« na upravo »Jutra«.

Pozor! Pravi »Gaiser«-čevlji, čevlji za smučarje ter lovski čevlji vseh vrst se izdelujejo v znani solidni čevljarški delavnici.

Anton in Jož. Brajer Ljubljana, Turjaški trg (Greg.) I.

fabrikant se izdelujejo tudi vse vrste drugih čbval, od najpreprostejših do najfinišne izdelave.

Cene solidne! Postrežba točna!

Kože divjačine

vsa vrsta tudi, zajetje, kupuje trgovina z usojem D. Zdravil, Ljubljana, Sv. Florjana ul. 9.

Proda se

zimski suknja (Gehrock) in žaket pri krojaču J. Mohoriču, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 6.

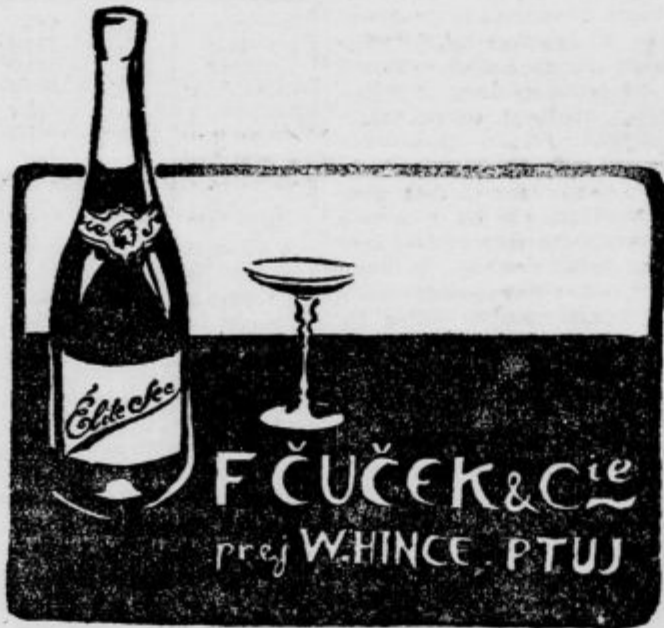
Avtomobile kolesa, motorje pnevmatiko vseh vrst olje, bencin

in druge potrebščine ima vedno v zalogi

F. Floriančič Ljubljana.

Znižane cene

pri **A. Šinković nasl. R. Soss** Ljubljana, Mestni trg št. 19.

RAZGLAS.

V četrtek dne 18 januarja 1923. ob 10. uri dopoldne se vrši na licu mesta v Mariboru, Milinska ulica št. 15,

prostovoljna javna dražba.

Proda se hiša z vrtom. V hiši se vrši stara gostilniška obrt, poprej znana Šoštariceva gostilna.

Najnižja ponudba znaša dva milijona jugoslovanskih kron. Ponudniki morajo pred začetkom dražbe položiti 10% varščine. Hiša se proda tudi pred dražbo, ako to kupec želi.

Natančnejše podatke glede dražbenih pogojev, obsežnosti objekta itd. dajeta sodni komisar dr. Franjo Firbas, notar v Mariboru, ter zastopnik lastnika dr. Franjo Rosina, advokat v Mariboru.

Najpripravnejša darila

Amerikanski

in angleški

Singer šivalni stroji.

Singer igle in nadomestni deli. Singer olja, sukanec, svila itd. Lastna mehanična delavnica. — Prodaja na obroke.

Singer šivalni stroji Bourne & Co., New-York Centrala za SSS: Zagreb, Marulićeva ulica broj 5.

Podružnice: Ljubljana, Šelenburgova ulica 3,

Maribor, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar in Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar in Štip.

96/L

Zastopništva v vseh večjih mestih.

Parna žaga FRAN RAVNIKAR

mestni tesarski mojster

139

Ljubljana, Linhartova ulica št. 25

kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Največji davki

katero plačate, Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še situosti. Poizkusite enkrat z ilustriranim katalogom tvrdke **H. Suttner (imetnik Henri Maire)** v Ljubljani št. 6. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamke »IKO« iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestne ure, svetilne in stenske ure, verižice, pretane, zapestnice, uhane, namizno orodje, kristna in birmska darila in vsa drugo zlatino in srebrnino. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. škarje, nože, britve, lacerstrižne in brivske stroje, stekloroze, doze za tobak, svalčice in smodke, nažigalice in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdki:

H. SUTTNER (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6.

Proda se večja množina

starega časopisnega papirja

Vpraša se v upravi »Jutra«

Iščeta se:

4569

Delovodja

nad 30 let star, izvežban v vseh kovinastih strokah pri parnih strojih, stabilnih in lokomotivah, pri sesaljkah in šahtnih napravah.

Elektromonter

s pristno večletno prakso za vse elektrotehnične struje pri krožnem toku nizke in visoke napetosti. Starost od 30 do 50 let. Nastop event. takoj.

Ponudbe z izpričevali in natančnimi zahtevami na: Premogokop Andr. Jakil, Rmelj (Dolenjsko).

Kulturni pregled

Slovenska filharmonija oživljena?

Slovensko filharmonijo smo že imeli in z njo je Vaclav Talich prijel nepozabne koncerte. Toda predvojna Ljubljana je bila za umetnost mrtva; je pihlo število inteligence ni moglo vzdržati gledaliških in koncertnih prireditelj. Vedno eni in isti ljudje so sedeli pri opernih predstavah in na koncertih. Ljubljana je bila pač majhna v vsakem pogledu. Takratni kulturni pionirji so opravljali pravo sifosovsko delo ter so se borili za večinski deficit. Operne novitete so se smele uprizorjati kvečjemu po štirikrat, dramske novitete kvečjemu trikrat, a koncertne le po enkrat! Potrošilo se je ogromno energije, a moralni uspeh je bil majhen, gmotni pa ničev. Nagrada je obstajala v zabavljanju in smešenju.

Po vojni so se razmere v Ljubljani za umetnost čudovito izboljšale. «Sedem suhih let», ko je bila Ljubljana brez gledališča in brez koncertov ter malone brez vsakih umetniških užikov, je Ljubljancem odprlo oči, da so izprevideli, da človek ne živi le od kruha in mesa. Mladina je med vojno došla ter je v vztrajnih trumah pomnožila umetnost ljubčev publico. Naše mesto pa se je s priseljenci južnejšega temperamenta prav ugodno povečalo. Ti priseljenci so postali kvas našega občinstva. Tako gledamo z radostjo, kako lahko deluje danes naše gledališče, ki ima dovolj veste in dovzetne publike in vrhu se izdatno državno gmotno pomoč. In koncertno življenje se takisto razvija. Dr. Cerinova Muzika dravske divizije prireja simfonične koncerte, prireja jih Glasbeno društvo Glasbene Matice in ustanovila se je Zveza godbenikov, ki smatra za svoj glavni kulturni cilj: prirediti simfonične koncerte za najširše sloje.

Zveza glasbenikov hoče postati nova Slovenska filharmonija. Vvesti želi sčasoma abonmane na simfonične koncerte ter matineje z nizko vstopnino. Populirizirati najboljše glasbo, nuditi tudi revnejšim krogiom najvišje glasbene užike, je njen namen.

Kmalu po svoji ustanovitvi je Zveza priredila že svoj prvi koncert, ki je dosegel velik umetniški, a žal, prav slab gmotni uspeh. Čisti dobiček je bil tako malenkosten, da razdeljen med 45 glasbenikov niti zdaleka ni predstavljal primerne nagrade za veliki trud, ki so ga imeli člani s svojo prireditvijo. Da bi preostal še znesek za nabavo notnega materiala, o tem ni govora.

Zveze se je zato lotil pesimizem, saj ona v tekoči sezoni absolvirati še nekaj koncertov (dne 8. t. m., 5. febr., 5. marca itd.).

Gotovo je, da je izvedljiv idealni program Zveze godbenikov le na trdnih in realni gmotni podlagi. Brez subvencij in vsesplošnega zanimanja naše publike ne pojde. Zagrebška filharmonija je oproščena vsakega občinskega davka ter dobiva za svoje koncerte dvorano, kurjavo in razsvetljavo brezplačno na razpolago. V Ljubljani pa se mora vse to prav drago plačati. Vrhu tega ima Zagrebška filharmonija v svoji mnogo številnejši in topeljši publiko trdno oporo. Prosvetni oddelek naš pokrajinske uprave se bo moral za našo Zvezo godbenikov zavzeti prav energično. Treba bo Zvezo zvežati z javnostjo, izdelati pravila, ki urede upravo in kontrolo ter nabrati dovolj članov ustanovnikov in podpornikov. Treba bo izposlovati subvencije mestne občine, bank, industrijalnih velepodjetij ter storiti vse, da se postavi naša nova filharmonija na soliden temelj. Usoda bivše filharmonije nas je naučila marsičesa.

Le tako bo mogoče premagati vse težkoče, ustvariti za Ljubljano in ves narod častno umetniško organizacijo, ki bo imela poleg prvovrstnih izvajajočih umetnikov tudi zadostno bogat arhiv z deli

prvih svetovnih in slovanskih skladateljev. Vsi denarni zavodi in vsi imovitejši, glasbo, kulturo, umetnost ljubčev krogi naj bi podprli Zvezo kot *ustanovni člani* (enkratni prispevek 250 Din) ali kot *podporni člani* (s četrtletnim prispevkom 15 Din).

Prijave sprejema Zveza godbenikov za Slovenijo, Ljubljana, Operno gledališče. Zdej se ponuja prilika, da današnja jugoslovenska Ljubljana v dejanju dokaže, da ima več smisla za glasbeno umetnost, nego ga je imela stara, mala avstrijska Ljubljana za Slovensko filharmonijo.

Novak—Čajkovskij—Dvorak

(Razlaga k II. simfoničnem koncertu Zveze godbenikov za Slovenijo dne 8. januarja 1923., hotel Union.)

1.) V. Novák: Slovaška suita, op. 32, za mali orkester (t. j. brez trobent, posavn in tolkal). Novák (rojen leta 1870.) je ravnatelj praškega konservatorja in profesor kompozicije na istem zavodu. Dvořakov učence in naslednik. Potoval je mnogo po Slovaškem in nabiral narodne pesmi, ki jih je pozneje v interesantni prireditvi izdal za en glas klavir. Nekatere teh pesmi so znane naši publici iz Rijavčevih koncertov. Ritem in melodika slovaške narodne pesmi je nanj, rojenega Čeha, tako močno vplivala, da tvori temeljni ton vseh njegovih del.

V slovaški suiti nam očrta v petero kratkih sličicah Slovaka ob prazničnih dnevih, ob katerih stopi čustvena plat narodnega življenja v ospredje.

a) Prvi stavek nas pelje v svetlo slovaško cerkvice, v kateri poje soseska narodni koral. Absolutni muzik bo našel formalno varijacije na koralni tema, komur pa se hoče optičnih predstav, si lahko predstavlja takoj pri drugi varijaciji častitljivega svečenika, ki pridiguje zbranimu svetu (fagoti in čeli quasi parlante), dočim množica koral šepetaje ponavlja (triole v godalih). Z rastočim ceremonielom službe božje raste pobožno razpoloženje množice, koraj ji vre vedno gorkeje iz prs. Sonce in milost božja se razlije po cerkvi. Kadilnice, zvonci, zvonovi, orglje . . . Slika se umiri ter po zadnjem blagoslovu svečenika zamre.

b) Obsuje nas živihna kopica otrok. Razposajenost, nagajivost, krik in vik, iz joka v smeh, iz smeha v jok. Ljubka je posebno melodija srednjega dela (flavta).

c) Zaljubljenca. Sladka, a ne sentimentalna melodija tvori temelj tega stavka. Srednji, živahnejši in ritmičnejši del nekam šegavo namigava na popoldanski ples.

d) Vrskajoče sinkope kličejo na plesiče. Godci ubero svoje instrumente, na kar prične ples s karakterističnimi slovaškimi ritmi. Duda, klarineti, goslači, vriski, udarci s petami — pristni kmetijski ples, ki postaja vedno razboritejši in v hrušču in trušču konča.

e) Noč. Ta stavek je zgrajen na interesantno zamišljeni temi, katero razvija skladatelj v posameznih instrumentalnih grupah, tako, da dobi poslušalec vtis dialoga. V srednjem delu je uporabljen motiv tretjega stavka. S tem konča naš nedeljski izlet med Slovake mirno, kakor je pričel.

Sledeči dve točki sta strogo absolutne, neprogramatične vsebine. Zato bomo v sledečem podali samo kratko tematično dispozicijo, vademecum tistim poslušalcem, ki gledajo na skladbe tudi s formalnega stališča. Vsem drugim pa svetujemo, naj samo poslušajo in odpro srce na stečaj: glasba Čajkovskega in Dvořaka jim bo vse ostalo povedala, oboja je močna, zdrava in priprosta, dostopna tudi glasbenemu lajku. Zdi se nam celo, da ima lajk ob takem poslušanju večji

užitek kakor krščani strokovnjak, ki tako rekoč poslušala z možgani.

2.) Čajkovskij: Klavirski koncert v b molu s spremljevanjem velikega orkestra (igra ga naš rojak Anton Trost, ki je ravno s tem delom dosegel na Dunaju, t. j. v enem najvažnejših muzikalnih centrov sveta, velikanski uspeh).

I. stavek. Ob polnoakordnem spremljevanju klavirja, prinese orkester maestozna tema (uvod). Po kratkem premoru prične klavir živahni glavni tema (allegro con spirito), čigar karakteristični motiv se oglašja v raznih instrumentalnih grupah. Drugi tema je mirnejši (prineso ga najprej pihala). Dočim se prvi tema bolj šali in duhoviti, poje drugi, poje izrazno, s čustvom, afektom. Po koroni uvede orkester tako zvano izpeljavo ali obravnavo, ki je zelo na široko razpredena in «obdelava» v ekspoziciji označeni dve temi. V tem delu se nam pokaže Čajkovskij mojstra, nobene suhoparne matematike ni, vse se razvija organsko. Posebno interesantno je mesto z imitacijami v orkestru in klavirju, orkester piano, klavir fff, impulzivno do skrajnosti, kakor da hoče pognati orkester iz njegove pasivnosti. Sledeči repetitija prvega dela, nato kadencia. Bolje bi jo imenovali rekapitulacijo ali novo obravnavo. Zelo razsežna je, tehnično silno težka in last not least vsebinsko pomembna in tehta. Brez publik pasaja je, ki so bile v prejšnjih časih ravno na tem mestu običajne, kajti ta del je bil koncediran igralčevim virtuozičnost. Čajkovskega kadencia nima namena kazati tehniko, marveč je organičen del celoga prvega stavka. Stavek zaključuje briljantna koda. Kakor razvidno, je zgrajen ves prvi stavek v sonatni obliki. II. stavek je trodelan, s koketnim, pikantnim prestissimo, kot srednjim delom. III. stavek je posvečen ritmiki. Krepki, plesni prvi misli je pridružena zanosna druga. Težkoča za tematično razumevanje ni nobenih. Koda kulminira v širokem tutti (druga misel) in briljantnem sklepu.

3.) A. Dvořak: Simfonija št. III, D dur op. 60, za veliki orkester. Kakor Čajkovskij se je tudi Dvořak strogo držal od prednikov prevzetih form, le da jih je skušal razširiti in poglobiti. Pri njem ne moremo več govoriti o temah, temveč o tematičnih skupinah.

Že v prvih osmih taktih poda Dvořak ves motivični material, s katerim izprede prvo tematično skupino. Iz nje vodi ljubka prehodna misel (čeli in rogovi) v drugo tematično grupo, ki začenja tranquillo v oboi. S podano drugo tematično skupino je završena ekspozicija prvega stavka, ki se cela ponavlja. Slede obravnava, na to ponovitev prvega dela in razširjen sklep. Drugi in tretji stavek sta tematično tako prozorna, da je v tem oziru vsaka analiza odvisna. Kot tretji stavek (Scherzo) je Dvořak uvedel furiant, češki nacionalni ples z značilnim ritmom. Kakor svoječasno Schubert, Chopin ali pozneje Brahms je tudi Dvořak dvignil zastarelo plesno formo na umetniški nivo. Opozorjamo samo na njegovo slovanske plesne, ki so razširjeni po celotni svetu. Kakor prvi, je tudi četrti stavek zgrajen v sonatni obliki. Prvi tema je mirnega, drugi pa veselega značaja. Stavek zaključuje s fagotom v presto in efektno zvočno prvo temo v trobilih.

Iz življenja in sveta

V nesrečnem zakonu

Na božični dan se je v Dalju v Slavoniji zgodila krvava rodbinska drama. Milan Grčić, izseljenec, ki je živel v Ameriki in bil pozneje dobrovoljec na solunski fronti, je dobil l. 1919 od naše vlade 9 jutro zemlje, nakar se je poročil s pošteno in dobro devojko, Vukico Jokičevo. Toda Milan je bil velik delamržež in se je kmalu vdal alkoholu. Zemljo je oddal v zakup, denar zapravljaj po krcmah, ženo pa gonil na delo po drugih hišah. Ko je zapil že ves denar, je zahteval od žene, naj mu izroči še ono malo denarja, kar ga je ta s težkim trudom sama zasluzila po tujih hišah.

Pred 5 meseci je Milan pognal ženo od hiše. Ona se je vrnila k staršem in vzele s seboj tudi dveletno hčerko. Vukica je bila v blagoslovljenem stanju in je tri mesece po povratku k staršem povila možko dete. Ker pa Milan sedaj ni imel nikogar, ki bi ga vzdrževal, se je kmalu premislil in pozval ženo, naj se vrne. Toda žena se ni odzvala, ker je vedela, da jo čakajo pri možu samo batine in beda. Razkačen, je nato Milan začel groziti, da bo zakljal ženo in njeno mater. Na božični večer se je nenadoma pojavil pri starših svoje žene, oborožen z močno motfko. Vukičina majka in sinaha sta se silno prestrašili in se zaklenili v hišo. Vukica pa je šla na dvorišče in počakala tamkaj moža, ki je bil pijan, kakor vedno. Milan je takoj pozval ženo, naj se vrne, kar pa je ta odklonila. Nato je potegnil iz žepa odlok kotarske oblasti iz Osjeka, po katerem se žena mora vrniti v hišo pijanca, sicer jo odvedejo orožniki s silo. Vukica je nato izjavila, da jo morejo samo mrtvo odvesti k njemu. V odgovor je zamahnil Milan z motfko, a žena je pobežala v kuhinjo in potem v skrajnem silobranu pograbila za kuhinjski nož in se pričela z njim braniti. Zabodla mu je najprej nož parkrat v roko, da je izpustil motfko, potem pa mu z enim udarcem prerezala grlo. Mož se je, ves oblit s krvjo, zgrudil na tla in padel tik pred svinjak. V strahu, da bi ranjeni mož morda še vstal, je Vukica pozneje še s kolom, ki je ležal pred svinjakom, pijanemu možu razbila lobanjo, tako da so se možgani razlili po zemlji.

vek v sonatni obliki. II. stavek je trodelan, s koketnim, pikantnim prestissimo, kot srednjim delom. III. stavek je posvečen ritmiki. Krepki, plesni prvi misli je pridružena zanosna druga. Težkoča za tematično razumevanje ni nobenih. Koda kulminira v širokem tutti (druga misel) in briljantnem sklepu.

3.) A. Dvořak: Simfonija št. III, D dur op. 60, za veliki orkester. Kakor Čajkovskij se je tudi Dvořak strogo držal od prednikov prevzetih form, le da jih je skušal razširiti in poglobiti. Pri njem ne moremo več govoriti o temah, temveč o tematičnih skupinah.

Že v prvih osmih taktih poda Dvořak ves motivični material, s katerim izprede prvo tematično skupino. Iz nje vodi ljubka prehodna misel (čeli in rogovi) v drugo tematično grupo, ki začenja tranquillo v oboi. S podano drugo tematično skupino je završena ekspozicija prvega stavka, ki se cela ponavlja. Slede obravnava, na to ponovitev prvega dela in razširjen sklep. Drugi in tretji stavek sta tematično tako prozorna, da je v tem oziru vsaka analiza odvisna. Kot tretji stavek (Scherzo) je Dvořak uvedel furiant, češki nacionalni ples z značilnim ritmom. Kakor svoječasno Schubert, Chopin ali pozneje Brahms je tudi Dvořak dvignil zastarelo plesno formo na umetniški nivo. Opozorjamo samo na njegovo slovanske plesne, ki so razširjeni po celotni svetu. Kakor prvi, je tudi četrti stavek zgrajen v sonatni obliki. Prvi tema je mirnega, drugi pa veselega značaja. Stavek zaključuje s fagotom v presto in efektno zvočno prvo temo v trobilih.

Kibic pred sodiščem

Po izvršenem činu se je nesrečna žena sama takoj javila orožnikom, ki so jo odpeljali v Osjek, a bo nedvomno od potrošnikov oproščena.

Kibic pred sodiščem

Kibici so pri vseh igrah najbolj nezadržani sogledalci. Večinoma so preveč nadležni in nestrjni bolj kakor igralci sami. Včasih celo dejanski posegajo v igro in se je zato že večkrat zgodilo, da so se prvotni igralci domenično odstranili in pričeli novo partijo, kibici pa so nadaljevali staro. Nekateri kibici se zapličejo v tebe kakor klôp, prinašajoč s seboj smolo ali pa srečo. V slučaju sreče se igralce seveda ne zmeni za kibica, pač pa postane nanj pozoren, ako ima smolo. Takrat je seveda vsega kriv kibic, slab kibic. Pri takih prilikah pride večkrat celo do ostrih konfliktov med igralcem in kibicem in mora kibic marsikatero slišati ali pa preslišati.

Pred dunajskim kazenskim sodiščem se je vršila te dni razprava radi razžaljenja časti, ki jo je vložil odvetniški koncipient dr. Wilhelm proti trgovcu Kämpfu. Tožitelj je pred kratkim v kavarni Bauernfeld kibiciral taroku, ki ga je igral Kämpf. Ker je imel ta veliko smolo, je pozval kibica, naj se odstrani. Seveda brez uspeha. Kibic se ne umakne kar tako zlepa. Kämpf je postajal zato vedno bolj nervozen in se je v razburjenosti spozabil tako daleč, da je imenoval svojega kibica ogabnega človeka in končno izrazil celo dvom, da je res doktor. Dr. Wilhelm se kot trdovraten kibic sicer še vedno ni odstranil, pač pa si je hotel razne izgovorjene žaljivke zapisati, nakar se je Kämpf zadr. nad njim: «Da biste imeli kak vzrok za tožbo, me lahko...» Dr. Wilhelm je nato vložil tožbo.

Obdolženec Kämpf je pred sodiščem izjavil, da je tožitelj z neprestanimi opazkami motil igro in kljub ponovnemu pozivu, da naj se odstrani, kibiciral še naprej. V svoji razburjenosti je nato citiral izrek iz drame «Götz von Berlichingen» in izrazil tudi dvom o doktorskem naslovu tožitelja. Sodnik je obsodil Kämpfa na 200.000 Ka globe. Varujte se kibicev!

Ples

Predpust je prišel v deželo in pošta že raznaša prva vabila na letošnje plesne. Imeli jih bomo — kakor vse kaže — dovolj, in draginja bo imela tudi tu svojo besedo.

Letošnji predpust sicer ni posebno dolg — vsega skupaj je poldrug mesec ali 44 dni — torej je treba hiteti. Dne 14. februarja je že pepelnica sredi, kar naj posebno upoštevajo oni, ki imajo bolj «resne namene». Vkljub vsem slabim časom pa se obeta letos po svetu prav vesel predpust. To dokazuje, da človeštvo še ni obupalo nad seboj in da bo plesalo naprej, magari in propad.

Splošna anarhija, ki je zavladala v umetnosti, v modi, v politiki itd. se bo opazala letos tudi v plesih. Svoboda nad vse!

Lani se je zgodil v Pragi slučaj, ki je vzbudil v starih rodoljubnih krogih splošno pohujšanje. Na programu je bila «beseda» — ki je bila vedno glavna točka čeških narodnih plesov. Narodna mladina je bila nekaj ponosna, da je imela svoj ples, ki je bil zložen po narodnih motivih. Cele generacije so vzrastle ob zvokih «besede» in marsikatero mlado srce se je ori tem zvezalo z dru-

gim sorodnim, kakor so se drugod vezala pri srčnih kadriljah.

Lani pa se je zgodil, rekli bi skoraj, «narodni škandal». — «Beseda» je na programu, a narod zahteva «šimi». Nastalo je resno razburjenje, ki je našlo odmeva tudi v dnevnem časopisu. Kaj to pomeni? Ali je mladina izgubila vse ideale? Ali ji ni nič več svetega. Niti domači narodni ples? Ali se je res vse, kar je narodno, preživelo? Ali je vse izprijeno in hrepeni po modernih užitkih?

Debata, ki se je o tem razvila, je bila prav zanimiva in je dokazala, da niti najlepše narodne tradicije ne morejo kljubovati navalu novega časa. Vsaka doba ima svoj ples. Bili so časi, ko je bilo nedostojno, plesati v salonu na ta način, kot smo navajeni mi, po dva in dva skupaj; plesali so se le skupinski plesi, dokler ni premagal nad predsodki valček, za njim je prišla polka, mazurka itd. in vrstni plesi so ostali le še kot spomin na stare čase. Balet, ki se je tako razširil v današnjem času, ni mogoče ostati brez vpliva na bale, kjer so se začeli uvajati novi eksotični plesi. Vsak ples je nekako dete svoje dobe in nič ni čudnega, četudi naša doba pri- naša nove smeri.

Klica življenja

Odkod življenje? Kakor daleč sega zgodovina človeškega rodu, že v najstarejši biblijski dobi je ta zagonetka mučila glave mislecev. Biblija jo objasnjuje z Bogom, stvariteljem neba in zemlje in življenja. Znanstvene teorije o tem problemu pa lahko razdelimo v dve skupini: prva smatra življenje za večno, druga stoji na stališču, da so živi organizmi postali iz neorganske materije. Nekatere teorije o večnosti življenja so tako ostroumne in duhovite, da jih je treba jemati v ozir.

Prvi je Preyer (1841.—1897.) izrazil sumnja, da je mišljenje o postanku organizma iz neorganičnih teles pogrešno. Ni verjetno, da je življenjska substanca prvotnejša nego neorganska masa. Preyer je svojo tezo branil s stališčem, da je vesmir v svojem prvotnem stanju bil ogromen življenjski član, v katerem so se tekom vekov pojedini deli atrofirali in pretvorili v neorgansko maso. Tako je postala tudi naša zemlja, na kateri se je življenjska substanca obdržala samo v nekaterih detajlih. In ti so organizmi ali živa bitja.

Slavni švedski fizik Arrhenius je zopet dokazoval, da se klice življenja lahko prenašajo z enega planeta na drugega in tako je tudi življenje na našem planetu padlo z drugega, ki je imel pogoje za vzdržanje življenja. Z neverjetno logiko je dokazal, da se življenjska klica, ki kroži v atmosferi, lahko pod vplivom solca prenese na najbolj oddaljen planet in da je na tem potovanju po vesmiru ne ovira niti ogromna daljina niti nizka temperatura niti dolga razdobje.

Teorije, ki stoje na gledišču, da je življenje niknilo na zemlji, so mnogoštevilnejše in verjetnejše. Dolgo so verjeli, da organizmi, posebno mali, kakor črvi, bubice in dr., postanejo spontano iz neorganske materije. To je trdil veliki Aristoteles, o tem je bil prepričan ves srednji vek in celo biologi novejšega časa. Šele s pojavom mikroskopa se je daš odkriti veliki, dotlej nevidljivi svet drobnih organizmov. Pasteurjeva raziskovanja na tem polju so pobila vse teorije o spontani generaciji. Princip evolucije je dokazal, da ima vsako živo bitje svoje roditelje. Vsak organizem je postal iz drugega, sicer res primitivnejšega, ali organizma vendar le.

Problem o klici in početku življenja pa s tem še ni rešen. Teza, da so prvotni organizmi postali iz neorganične materije, je aktualna še naprej. Treba je najti le kontinuiteto, ki obstoja v razvoju iz neorganskega v organsko. To se do danes ni posrečilo še nobenemu učenjaku, in klica življenja je za nas največja tajnost, ki najbrž še ne bo tako kmalu razjasnjena.

Meso ali zelenjava

Kdor zelo napenja svoje mišice ne potrebuje mesa, kdor pa dela po več ur sede, mora jesti meso. Kmetje ne uživajo dosti mesa, pač pa meščanje. Kmet ima blizu domov — ali si daje hrano prinesati na polje ali na travnik. Meščan izostaja dolgo z doma in ne more priti do hrane, kadar bi hotel. Delo po pisarnah, tovarnah ali drugih delavnicah ga veže na sedež. Zato jedo meščanje navadno le trikrat, kvečjemu štirikrat na dan. Drugi zajtrk in popoldanska kava navadno odpadeta. Zato se mora meščan vsaj trikrat izdatno nasiti. Najbolj se nasiti z mesom; nato slede po vrednosti nasičenja mast, mleko, ribe, nato sočivje in krompir, končno kruh in kaša. Zelenjava človeka ne nasiti dosti, ker po par

Joža Bekš:

Sveti trije Kralji

Sveti trije Kralji, kumi naši, išejo po beli cesti strumno. Iskri konji bijejo s kopiti, penijo se sloki jim vratovi.

Prvi Gašner, fant od prave fare. Dobričina, s polhovko na glavi. Pisan kožuh mu telo ogrinja. V ustih vivček. Nogi v golenicah.

Miha drugi. Dom mu onkraj Sotle; dečko, bogme, da ga nima para. Črna kučma mu čepi na glavi, nogi mehke nosita čarape.

Boltežar je tretji. Šumadinec. Daljni otec kraljevič mu Marko. Gašper brat mu, Miha brat po krvi. Gusle stiska v roki javoróve.

Pa povzame Miha: «Brata moja, kam nas pelje cesta, bela cesta? Ali tja, kjer solnce od iztoka žarke siplje na stečaj v ravnice,

ali tja, kjer rdeča obla trudno se potaplja v morje, v sinje morje? Mar na sever, čez Ljubelj in Dravo, mar na jug? Povejta, draga brata!»

Ni odjeka. Molk. Le konji čili rezgetajo, bjejo s koriti. Na iztoku že se prva zvezda medlo poznim jezdecem nasmiha...

Dobričina Gašper se okrene v sedlu. Znova si zapali vivček, deje kratko: «Kamorkoli, dalje — pot je ravna, konji so spočiti.

Od iztoka do zatona ni nam daleč, ne od severa do juga; kamor konjem stopi žurna noga, tja naj vodi nas nevdržna volja.»

Zopet tiho. Le kopit udarci gluho v črno noč strmé zijajo... Kaj s teboj je, vrli Šumadinec, da molčiš in zreš pred sé široko?

Glej, razkrla od zatona, juga, pa navzgor do severa nebo je zvezda rogljev treh z bleščečim sijem, noč vso v zlatu svojem potopila...

Rogelj prvi nad Primorjem tužnim: Trst, Gorico, Kobarid ožarja; drugi roglj bliska v Korotanu; tretji sega v kršno Istro, v Reko.

Pa namigne Boltežar — in Gašper jo za prvim zlatim mahne rogljem, Miha spě za tretjim preko Učke — sam, že valen, sre, da Dravo brodi.

brani je zelenjava že povsem prebavljiva. Med vojno smo uživali največ zelenjave, zato pa smo bili vedno lačni. Sočivje, ako je dobro, zaleže toliko kolikor meso. Ker se je tekem zadnjih 50 let število težkih delavcev zaradi industrializacije in strojev zelo zmanjšalo, a število lahkih in duševnih delavcev silno pomnožilo, se je poraba mesa silno dvignila. Toda zdrava je le mešana hrana; brez zelenjave, sočivja in sadja

ne sme biti človek, ki hoče doseči višjo starost. Zanimivo je dejstvo, da je dandanes čimdalje manje putike, protina, skrnine ali trganja po kosteh. Zakaj? Ker ljudje manje pijejo in jedo, kakor nekdanj. Manje pa jedo, ker je hrana čim dalje dražja. Kdor ima dandanes putiko ali „gih“ ali — po ljubljansko! — „giff“, jo je imel bajž že v dobrih časih. Tolazi se naj, da ga čas temeljito ozdravi, ako se bo dovolj postil.

promet: Dogon: bikov 788, krav 30.206, junje 5658, volov 14.924, junceve 5850, telet 25.846, konj in žrebet 36.566, ovc in jagnjet 136, svinj in prašičkov 44 tisoč 30 komadov; skupaj torej 154.004 glave. Prodalo se je: bikov 812, krav 9090, junje 1982, volov 4066, junceve 1628, telet 17.284, konj in žrebet 3975, ovc in jagnjet 130, svinj in prašičkov 13.527 komadov; skupaj torej 49.534 glav.

TRŽNA POROČILA.

Zagrebski žitni trg (4. t. m.) Postavno baška odnosno vojvodinska postaja notirajo v dinarjih: pšenica 432.50 — 440, turščica žolta umetno posušena 292.50, v storžih 177.50, nova 225, ječmen za pivovarne 325, oves 300, žizol pisani 400, bell 375, moka «0» 650 — 675, «2» 625 — 650, «6» 600 — 625, za krmo 225 — 250, otrobi drobnji 175 — 170, debeli 200 — 225. Tendenca mirna.

— **Lokalna železnica Ljubljana—Vrhnika.** Prošli mesec se je vršil dvajseti redni občni zbor delničarjev lokalne železnice Ljubljana—Vrhnika. Iz poročila o poslovanju v letih 1919., 1920. in 1921. posnemamo, da je bilo: (v letu 1918.: skupnih dohodkov 189.998.01 K, skupnih izdatkov 156.774.03 K); v letu 1919.: skupnih dohodkov 546.724.69 K, skupnih izdatkov 350.889.55 K; v letu 1920.: skupnih dohodkov 1.316.540.46 K, skupnih izdatkov 1.048.574.89 K; v letu 1921.: skupnih dohodkov 2.031.735.99 K, skupnih izdatkov 1.718.382.98 K, v letu 1919. 141.658.49 K, v letu 1920. 63.923.89 K, v letu 1921. 139.156.06 K. Skupni prebitki za tri leta 1919, 1920 in 1921. znaša 344.737.94 K.

— **Ukinjenje doklad na izvozne daajve v Nemčiji.** Nemška vlada je sklenila, da ukine doklade, ki jih je uvedla dne 30. avgusta 1922. na izvozne postavke, ker so stroški proizvodnje blaga že v glavnem dosegli svetovno tržno ceno in jo deloma celo prekoračili.

— **Naš izvoz v prvih 10 mesecih 1922.** V mesecu oktobru prošlega leta se je izvozilo iz naše države blaga za 205.119.750 dinarjev, tako da je skupen izvoz za prvih 10 mesecev 1922. dosegel vrednost 2.665.197.570 dinarjev. (V oktobru 1921. je bilo izvoženo za 86.782.396 dinarjev, a v prvih 10 mesecih 1921. za 824.278.207 dinarjev blaga).

— **Nakupne cene za zlato v Nemčiji.** Od 1. do 7. januarja nakupuje Državna banka zlato po ceni: 20.000 mark 1 zlatnik za 20 mark, 10.000 mark 1 zlatnik za 10 mark. Za inozemske zlato novce se plačajo odgovarjajoče cene. Državne srebrne novce nakupuje Državna banka do nadaljnjega po 600kratnem znesku nominalne vrednosti.

— **Ogromni konkurzi češkoslovaških tvrdk.** Iz Prage poročajo: Češkoslovaški bankovni urad je v svrhu zaščite češkoslovaške krone prepovedal arbitražni promet z efekti v inozemstvo. V tukajšnjih trgovskih krogih se misli, da bo imela ta odredba močan vpliv na trgovino z efekti v Pragi, kar se bo čutilo tudi na drugih tržiščih. Prva skrb češkoslovaške vlade je danes stabilizacija krone. Gotovo olajšanje položaja se pričakuje od konference evropskih državnih bank, ki bi se imela sestati v februarju ali marcu v Londonu. Po poročilu državnega statističnega urada je najhujšo na Češkoslovaškem v mesecu novembru 74 tvrdk konkurz in v 47 slučajih so iznašala pasiva 26.8 milijonov krun. V istem mesecu se je izvršilo 458 pogodbenih postopkov in pasiva so znašala 335.7 milijonov. Vlada sedaj vrši strogo kontrolo po bankah zaradi spekulacije ter je bila te dni kaznovana Češka Union banka z globo 5 milijonov čeških krun.

— **Izvoz izdelkov češkoslovaških železarn** se je po vesteh češkoslovaških listov v zadnjem času znatno dvignil. Železarne dobavljajo sedaj svoje izdelke ne samo Avstriji, temveč tudi Jugoslaviji, Rumuniji in v manjši meri Madžarski.

— **Naraščanje cen v Poljski.** Iz Varšave poročajo: Po izkazu statistične komisije so cene v decembru narasle za 30 odst. proti mesecu novembru.

— **Obtok bankovcev v raznih državah:** V Nemčiji se je povečal obtok v tretjem tednu decembra po izkazu 23. decembra za 166.707.769.000 mark na 1.136.909.782.000 mark. — V Franciji se je povečal obtok po izkazu 28. decembra za 309.771.000 na 36.359.286.000 frankov. — V Angliji je po izkazu 28. decembra nazadoval obtok za 12.000 na 124.878.000 funtov sterlingov. — V Madžarski je narasel obtok v tretjem tednu decembra za 1.1 milijarde na 73.9 milijarde Km.

— **Poslabšanje madžarske trgovinske bilance.** Iz Budimpešte javljajo, da bo pasivnost trgovinske bilance za leto 1922 znašala okoli 50 milijard madžarskih K. V letu 1921 je bila trgovinska bilanca pasivna le za 22 milijard.

— **Znižanje cen premoğu na Madžarski.** Iz Budimpešte poročajo: Na seji lastnikov premoğunikov se je sklenilo znižati cene premoğu za 5 do 10 odst. Znižanje cen se je moglo izvršiti kljub temu, da so se mezde povišale za 35 odst., zaradi tega, ker so si lastniki mogli nahvaliti jamski les po zelo nizkih cenah.

— **Ameriška pomoč za Nemčijo.** Kakor poročajo iz Washingtona, je predložil republikanec Bursum v senatu zakonski osnutek o dovolitvi kreditov Nemčiji v skupnem znesku 1 milijarde dolarjev za nakup živil v Zedinjenih državah.

Mali oglasi

Plačilo do 20 besedi 5 Din., vsaki naslednji 8 besedi 2 Din. — Trgovski agenci, doplačila, spremenitve do 20 besedi 5 Din., vsaki naslednji 8 besedi 2 Din. — Plačilo se sprejme (lahko tudi s enmah). Na vprašanje se odgovarja le, če je vprašanje priložna oznaka za odgovor.

Sprejme se:

Natakarski vajenec, blaginjska in točaj v restavraciji na glavnem kolodvoru v Ljubljani. 37

Absolvent državne dvor. trg. šole, ki ima šestmesečno prakso v trgovini z mešanim blagom želi vstopiti v kako večjo trgovino kot trgovski sodnik ali volonter. Grem tudi na deželo. Cenjene poudbe z navedbo plače se naj pošljejo na upravo «Jutra» pod «Vesten in marljiv». 44

Brivskega vajenca, poštenega in pridnega, sprejemam takoj. Poudbe je poslati Dušan Kermetič, brivca na Bledu št. 6 (Gorenjsko). 43

Mizar, 63 samostojen, s prakso v najnižjih delih išče mesta z zagotovljenim stanovanjem. Poudbe se prosil pod «Samostojen» na upravo «Jutra». 26

Trgovska sotrudnica, dobro izveščana v špeceriji, galanteriji ter manufakturii, išče mesta v boljši trgovini kot prodalka ali blaginjskarka. Poudbe na upravo «Jutra» pod «Sotrudnica». 30

Sprejme se starejša, dobro verzirana korespondentinja. Pogoj: znanje slovenskega, nemškega, evant. italijanskega jezika, strojepisja in stenografije. Poudbe z navedbo referenc na naslov «Veletgovina», poštni predal št. 27. 48

Iščem službo kot upravitelja večjega posvetva, poslovođa parne žage, kakor tudi kot skladišnik in uradnik lesnega podjetja. — Plača po dogovoru. Poudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Upravitelj 1». Sprejemam službo tudi izven Slovenije, najraje v Bosni. 64

Kot gospodinja, 66 ki gre poseben rada k otrokom, tudi na ježelo, išče službo mlajša boljša gospa. Pisemne poudbe pod «Ridnost» na upravo «Jutra». 68

Uradnica sprejme pisarniško delo, nekaj ur dnevno, na dom ali v pisarno Cenj. Poudbe na upravo «Jutra» pod «Uradnica». 72

Sodavičarski pomočnik v dobrih letih, zmožen v tej obrti, kakor tudi za pomivanje in razvažanje steklenic, sprejme za stalno pod ugodnimi pogoji pri Lovru Rogelj, solivarstvu in posestniku, Vrhnika št. 213. 62

Korespondent (strojepisec), starejši, popolnoma samostojen, dobi, ako res zmožen, dobro plačano mesto v Ljubljani. Poudbe pod «Samostojen» na upravo «Jutra», kjer se lahko zve

tudi naslov. Sprejme se tudi nadarjen in priden praktikant za pisarno. 28

Primereno službo išče pri kakem večjem privatnem podjetju ali zavodu v Ljubljani vsestransko dobro uporabljiv bivši daljebovski računski podčastnik, 33 let star. Nastopi lahko takoj. Poudbe pod «Zanesljiv 1899» na upravo «Jutra». 39

Pisarniška moč (kontoristinja), zmožna slovenskega, nemškega in srbohrvaškega jezika, govora in pisavi, stenografija, stenografije, pisarniških del, sprejme. Relektira se samo na dobro moč. Poudbe s sliko je vpslati na naslov: Tovarna zlatnine, Gatej & Comp., Celje. 29

Službo išče mladšamski preizkušeni strojnik. — Naslov pove uprava «Jutra». 26

Vzgojiteljica, vsestransko izobražena, ki se razume tudi na gospodinjstvo, katero bi pa samo nadzirala, sprejme k dvema šoloobveznima otrokoma pod ugodnimi pogoji takoj. Kje pove uprava «Jutra». 27

Vrtnarski vajenec sprejme s celo oskrbo. Trgovski vrtnar Franc Sušnik, Kranj, Stera pošta. 43

Prodaja pes, volčje pasme, 5 do 6 mesecev star, jako lep, je naprodaj. Vpraša se v tržnici Gajšek, Rog. Slatina. 65

Mali avtomobil s športno karoserijo, s štirimi sedeži, znamke «Praga», z razsvetljavo sistema «Bosch», s starterjem in dvema rezervnima kolesima, se prodaja. Na ogled pri Gottfried Hager, Kaufmann in Schwaberg, Osterreich. 68

Fotografski aparat 9x6, Ernemann Doppelobjektiv, z nekaterimi pritlikalnimi, prodam za 200 Din. Poizve se: Rimška cesta 5, II. nadst., levo. 71

Proda se po jako nizki ceni ruskibillard in klavir (Stutzflügel). Ogleda se v kantini Domobranske vojašnice, Poljanska cesta, Ljubljana. 40

Kompletno pohištvo za spalnico iz mehkega lesa se prodaja za ceno Din 5300. Ogleda se ga lahko pri Hanriku Urbanu, Zaloška cesta št. 13, od 10. do 12. ure. 47

Bogata zbirka znamk. Dva krasna permanent Schaubek albuma s preko 6000 vsakovrstnimi znamkami cellega sveta, med njimi dosti redkih eksemplarov, so ugodno prodasta. Poudbe pod «Znamke», poštnoležeče Doljna Lendava št. 179, Prekmurje. 42

Ceno prodam:

Kompletno izložbeno okno, vhodna vrata z «Bollo» in popolno opravo za trgovino z mešanim blagom. — Kje, pove uprava «Jutra». 38

Moško kolo v dobrem stanju se po ugodni ceni prodaja. Naslov pove uprava «Jutra». 45

Valvasorjevo 12 («Ehre des Herzogtums Krain» (Krajčevce izlajo se kupi. Poudbe na upravo «Jutra».

Dvokolesa, 121 mali motorji, otroški vozički, šivalni stroji in pnevmatika najceneje. «TRIBUNA» Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Bukova drva .201 na drobno in na debelo prodaja, dostavlja ista na dom ter žaga drva lesna družba «Ilirija», Ljubljana, Kralje Petra trg 8. Telefon 220.

Klavir, dobro ohranjen, se kupi. — Poudbe pod «Klavir» na upravo «Jutra». 70

Vročje, rabljeno, dobro ohranjeno, kupi Jos. Bahovec, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 7. 8

Neprepeljano 35 **Malo posestvo** kupim. Dobro ohranjena hiša, ne naj travnikov in njiv ter tudi nekaj gozda. Biti mora na solčni strani in blizu vode. Največ prodrgno urc od južne železnice med Rajhenburgom in Celjem v poudbi se morajo navesti vse glavne okolnosti. Poudbe pod «Malo posestvo» na upravo «Jutra».

Kupim v okolici Brežic, najraje v Sromelskih gorah ali pa ob Krki proti Kostanjevici, kmetijsko posestvo. Vsega skupaj okoli 10 jober ali tudi več. Biti mora tudi gozd za domačo porabo. Od Brežic sme biti oddaljeno 5 do 10 kilometrov. Poudbe pod «Lep kraj» na upravo «Jutra».

Skoraj nova hiša z hlevom in posestvom na Gorenjskem se vsled selitve prodaja. Cena Din 75.000.—. Natančnejša pojasnila se dobe pri Cirilu Gušperinu, trgovcu, Smokuč, pošta Zirovnica, Gorenjsko. 69

Priziranje dam in masikiranje vak dan od 3. do 8. popoldne. Nunska ulica 19/II. 16

Otvoril sem zopet trgovino z mešanim blagom v Rajhenburgu. Za obilni obisk se priporoča Janko 67 Cerjak, trgovec.

Gospodarska vprašanja

Narodna banka v 1. 1922

Poročila Narodne banke SHS pokazujejo tekoma leta 1922., da je bila inflacija znatno manjša nego v predhodnih letih. Država se ni v preveliki meri zadolžila. Zadovoljevanje države je v prošlem letu zamenjala kreditna inflacija. Potrebo denarja, katero je poprej zadovoljevala država z zadoljevanjem, je v veliki meri začel zadovoljevati eskont. To je bilo potrebno, ker je bila vrednost denarja majhna in nestalna. Banka je odločno vztrajala na tem, da ne prekorači kontingenta, a podlogo je dosledno računala po nominalni vrednosti v zlatu.

Kovinsko kritje (to je v zlatu, srebru in tujih valutah) je znašalo v početku januarja prošlega leta 401.4 milijona zlatih dinarjev. Od tega v kovancem zlatu 74.2 milijona, v srebru 16.73 milijona, v valutah 308 milijonov. Zlato je stalno padalo od 74.2 milijona v početku leta polagoma na okoli 63.61 milijona dne 22. maja, a je 22. septembra naraslo zopet na okoli 78.29 milijona. Dne 22. oktobra ga je bilo zopet samo 63.8 milijona in je pri tem ostalo do konca novembra. Srebro je ostalo neizpremenjeno; koncem novembra ga je bilo 16.55 milijona. Valut je bilo do konca aprila okoli 300 milijonov, 8. maja so padle na 280 milijonov, a 15. avgusta so narasle na 490 milijonov in so padle na 290 milijonov dne 30. novembra. Skupno kritje je nazadovalo tekoma leta 1922. od 401.4 dne 1. januarja za 53.3 na 348.1 milijona dne 22. decembra. Zadnje poročilo v letu 1922. nam še ni znano.

Državni dolg je znašal v početku leta 4418.2 milijona in ostal neizpremenjen do 22. maja, ko je narasel na 4498.3 milijona, potem ostal zopet neizpremenjen do konca junija, ko je znašal 4572 milijonov. Koncem avgusta je znašal 4601 milijon, 30. novembra 4615.8 milijona, 22. decembra 4454.09 milijona. Porast od početka leta do 22. decembra znaša le 35.89 milijona, ker se je državni dolg v prvi polovici decembra zopet zmanjšal. — Da je porast državnega dolga pri Narodni banki v letu 1922. razmeroma majhen, je razvidno iz tega, da je državni dolg Narodne banke narasel: v letu 1919. za 580 milijonov, v letu 1920. za 950 milijonov in v letu 1921. za 1300 milijonov. Majhen porast državnega dolga je zasluga finančnega ministra dr. Kumandžija, ki se je v vztrajnostjo boril proti naraščanju inflacije.

Eskont in lombard je padel v mesecu januarju in je potem stalno rasel. Na njegov račun gre največji del inflacije v letu 1922. Znašal je 8. januarja 586.9 milijona, 22. januarja 543.3 milijona in do 22. oktobra narasel na maksimum 1581 milijonov. Ko je banka začela restringirati kredite, je nekaj nazadoval, tako da je 30. novembra znašal 1521 milijonov, 15. decembra 1506 milijonov, a 22. decembra 1476.4 milijona. Naraslo do 22. decembra znaša torej 889.5 milijona.

Obtok bankovcev je padel od 8. do 31. januarja od 4667 na 4570.9 milijona dinarjev, v februarju je zaradi eskonta narasel na okoli 4630 milijonov, v marcu od 4696.8 na 4784.8 milijona, v aprilu do 4815.5 milijona, do konca maja je padel na 4752.4 milijona, koncem junija je znašal 4808.7, koncem julija 4868.7, koncem avgusta 5066.8 milijona. Maksimum je dosežen 8. septembra, ko je znašal 5296.7 milijona dinarjev. Potem

Poglejte v sodobno umetnost: slikarstvo, pesništvo, glasbo! Povsod vidite stremljenje po novih oblikah, novih izvahih, novih kombinacijah; vsa vprašanja preteklosti so odpravljena. Anarhija, revolucija povsod, naravnost, primitivizem, priprostost...

Tudi ples je znak te dobe. Popolna svoboda, naravne kretnje in vse brez truda in napora. Bili so časi, ko je smel plesalec plesati s plesalko le eno rundo, potem jo je moral odvesti na prosto — naj včasih je bilo že to dovolj — pozneje je vladala v tem večja svoboda — vse je bilo odvisno samo od plesalca, oziroma plesalke — ali od obeh. Vendar so prejšnji plesi tudi dobrega plesalca utrudili. Pri modernih plesih ta trud odpade; gibli so mirni, nepriljeni in ples ne obstoja več v neprestanem vrtenju, nego v ritmu, ki se mu plesalec poljubno prilagodi in nudi najrazličnejše oblike gibov, a tudi estetično lep izraz, ako igralec in igralka pravilno obvladata ta ples.

Pretekli teden je priredila ga. Sirkova večer modernih plesov v hotelu Tivoli. Večer je bil, žal, zaradi neprimerno izbranega dneva — pred novim letom — slabo obiskan. Da bo letošnji predpust v znamenju tega novega rajanja, o tem ni nikakega dvoma. Sicer pridejo stari

Svetovne zaloge žita

Statistični urad mednarodnega poljedelarskega zavoda v Rimu, ki se bavi z zbiranjem podatkov o letini v raznih državah, ceni v svojem zadnjem poročilu razpoložljive zaloge in potrebe na svetu od 1. avgusta 1922. do 31. julija 1923. nastopno:

Dne 1. avgusta 1922. so se mogle ceniti količine za izvoz:	
v Kanadi	na 85 milijonov q
„ Zedinjenih državah „	83 „
„ Indiji	10 „
„ Argentini	5-5 „
„ Avstraliji	9 „
„ ostalih državah „	8 „
	skupaj 200.5 milij. q

Tej številki je dodati v početku 1923. količino, odrejeno za izvoz od nove žetve v Argentini in v znesku 40 milijonov kvintalov in v Avstraliji v znesku 18 milijonov kvintalov. Potemtakem morejo države izvoznice izvoziti v razdobju od 1. avgusta 1922. do 31. julija 1923. v celem okoli 258 milijonov kvintalov.

Kar se tiče držav, ki uvažajo žitarice, je bil njihov pridelek v letu 1922. za 62.5 milijona kvintalov manjši od pridelka v letu 1921. Za časa prošle kampanje od 1. avgusta 1921. do 31. julija 1922. so te države uvozile v celem 188.5 milijona kvintalov. Ako bodo zemlje uvoznice v tej kampanji imele iste potrebe kakor v prošli, bodo morale torej v razdobju od 1. avgusta 1922. do 31. julija 1923. uvoziti okoli 251 milijonov kvintalov žitaric.

Po tej cenitvi bodo razpoložljive količine žitaric za izvoz zadoščale za vse potrebe do nove žetve, a ostane še preostanek v znesku 7 milijonov kvintalov.

S tem preostankom bo pričela prihodnja žitna kampanja od 1. avgusta 1923. do 31. julija 1924. V prošli kampanji, ki je končala 31. julija 1922., je bil preostanek 34 milijonov kvintalov, s katerim je začela sedanja kampanja.

— **Vidne zaloge sladkorja** so znašale 1. decembra 1922. (v tonah; v oklepajih podatki za isti čas v letu 1921.): v Angliji 350.700 (154.300), v Belgiji 99.984 (106.043), v Češkoslovaški 465.000 (482 tisoč), v Holandski 75.756 (89.782), v Franciji 156.483 (124.889), v Nemčiji 263.000 (338.000), skupno 1.410.923 (1 milijon 294.814). Poleg tega se je nahajalo v atlantskih pristaniščih 52.397 (77.411) in 17. decembra na Kubi 25.251 (940.504). Vse skupaj torej 1.488.571 ton (v predhodnem letu 2.312.729 ton).

— **Promet na zagrebških žlvinjskih sejmih** v letu 1922. Tekom leta 1922. je bil na zagrebških žlvinjskih sejmih nastopil

prijatelji valčka tudi še na svoj račun — a sicer bodo morali pustiti mladini in njenim novim plesom svobodno pot. Kdor bo hotel iti s časom, se pridruži, in spozna, da ima mladina tudi po svoje prav in da imajo moderni plesi prav tako svojo čarobno opojnost, kakor jo je imel svoj čas valček.

Predpust se začelja in svet se bo vrtil povsod enako, to bolj tu manj moderno. Svetovno valovanje nas nosi s seboj in predpust je kakor vrtnec, ki v njem vriska in pleše človeštvo, in pri tem skoraj pozablja na resne čase, ki ga obdajajo. Pa tako je bilo menda od nekdanj in bo na vekomaj.

Čas je zlato!
Naročite brž
«ZGODBE KRALJEVIČA MARKA.»
Spisal Fran Mičinski.
Izdala in založila
Tiskovna zadruga v Ljubljani.
Cena vez. knjigi 15 Din, po pošti 16-50.
Najnovejša,
najboljša,
najorginalnejša,
najduhovitejša
knjiga za naše otroke!
DARUJTE ZA CIRIL-METODOVO DRUŽBO

Najcenejša reklama je v malih oglaših!

Senzacionalni roman s papeškega dvora

Hči papeža

(Lukrecija Borgia)

ki je izhajal v „JUTRU“, je sedaj izšel v ponatisku v krasni opremi z barvastim umetniškim ovitkom.

Naroča se v upravnishtvu „Jutra“ v Ljubljani, Prešerova ul. 54.

Cena 25 Din, po pošti 2 Din več.

Naročite takoj, ker je zaloga le majhna.

Vsaka organizacija, ki zasleduje točno začrtane cilje, mora imeti svoje oficijelno glasilo, iz katerega morajo biti ti cilji povsem jasno in razločno razvidni. Iz uradnega glasila — zato ga organizacija izdaja — morajo odsevati organizacijske naloge, glasilo mora vzgajati svoje članstvo, iz njega mora biti razviden napredek, informirati mora članstvo o lastnem stanju in o stanju enakih bratskih organizacij. Ako odgovarja glasilo vsem tem zahtevam, lahko trdimo, da je dobro, smemo ga hvaliti. — Jugoslovensko Sokolstvo prištevamo z mirno vestjo med one organizacije, ki imajo g. de svojega delovanja točno in jasno začrtano pot. Ta naša organizacija ima kot svoje »zvanično glasilo« Sokolski Glasnik. List je začel izhajati pred ustanovitvijo Saveza. Takrat je imel nalogo pripravljati pot novo snujoči se organizaciji, in priznati mu moramo vso čast in hvalo, zakaj dosledno in z največjo vnemo je zasledoval ujedinjenje jugoslovenskega Sokolstva. Toda naše Sokolstvo ima tudi višjo in širšo nalogo nego samo narodnostno ujedinjenje, ki ga je dosledno izvedlo. Vzgoja članstva in pravi sokolski ideji po strogih predpisih, ki jih je zasnoval večni Tyrš, to je glavna zadača Sokolstva, seveda ni narodnostna vzgoja na zadnjem mestu. Odkrito moramo priznati, da je Sokolski Glasnik to nalogo v zadnjem času nekoliko izpustil iz vidika, s čemer pa nikakor nečemo izraziti predbacivanja bratu uredniku, zakaj po njegovih mislih je bilo za ta čas najvažnejša zadeva: trdna strnitve jugoslovenskega Sokolstva. Pa še ena okolnost ni bila povsem v skladu z našo organizacijo. Uradno glasilo ni namreč izhajalo na sedežu organizacijskega štaba, t. j. Saveznega starešinstva, ki je zaradi tega bilo s svojim glasilom v premajhnem stiku.

Brez težav in odpora se je pri zadnji skupščini v Zagrebu izvršila izprememba. Skupščina je soglasno osvojila predlog starešinstva, da naj izhaja uradno glasilo v Ljubljani, kjer je sedež starešinstva. Treba je bilo izbrati zato novega urednika, ki naj vodi list po pravi poti. Brezdvomno ima urednikova osebnost močnejši vpliv na smer lista, čeprav že organizacija sama daje listu gotovo smer. Zato je izbira urednikove osebe večkrat košljiva zadeva.

Kakor kaže prva številka »Sokolskega Glasnika«, ki je pravkar izšla, je imelo starešinstvo pri tej izbiri srečno roko. Z neko nervozno radovednostjo smo pričakovali letošnjo prvo številko, da vidimo, ako odgovarja vsem sokolskim zahtevam. Naša radovednost je potolažena, zakaj Glasnik je pod uredništvom br. Miroslava Ambrožiča izvršen.

Večina vsebine je namenjena sokolski vzgoji, in tako je prav. Lepi članki br. dr. Murnika, Ambrožiča in dr. Demšarja, ki obravnavajo različne snovi, so velikega vzgojnega in poučnega pomena. Tudi ostali del lista, ki je informativnega in organizacijskega značaja, je zanimiv. Vsa številka je pregledno razdeljena na 12 oddelkov in vsebuje poleg že omenjenega vesti iz domačega in iz slovenskega Sokolstva, pa tudi iz nesokolskih telovadnih organizacij prinaša zanimiva poročila.

Glasnikova zunanja oblika in tisk sta prikupljiva, pohvalno moramo omeniti tudi emblem na obojni strani, pa tudi in-

seratov je precejšnje število, žal pa po večini samo iz Slovenije, menda se bodo tudi Sokoli iz ostalih delov Jugoslavije spomnili in inserirali v svojem glasilu.

Cena listu je 25 Din. Kakor pravi listnica upravnništva, dobijo prihodnje številke samo oni naročniki, ki bodo do takrat poravnali vsaj četletno naročnino. Prepričani smo, da bodo ostali vsi stari naročniki zvečeli listu in da jih bo pridobil Glasnik tudi mnogo novih ne samo v Sloveniji, ampak iz vseh naših društev, ker ima nad polovico vsebine tiskane v srbohrvaščini.

Ustanovna skupščina Jugoslovenske sokolske matice bo v soboto dne 27. januarja ob 17. uri v magistratni posvetovalnici v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo pripravljalnega odbora. 2. Sprejem pravil. 3. Volitev odbora. 4. Slučajnosti.

O secesiji v Jugoslov. Sokol. Savezu prinaša kratko poročilo tudi list »Tělovičný ruch«, glasilo češke Delavske telovadne jednote. Poročilo je dokaj objektivno, trdi pa, da je doslej izstopilo preko 30 društev iz Saveza, kar je nekoliko preveč. Dalje poroča, da se lanskega vsesokolskega zleta v Ljubljani niso udeležila hrvatska društva. Nam se zdi to povsem naravno, ker se ta društva ne strinjajo z našimi nazori, zato tudi ne marajo z nami nobenega stika, česar pa tudi ne občutimo kot velike nesreče. Zanimivo je, da se list hudeje na češke sokolske liste, češ, da niso o tem poročali, medtem ko so o razkolu v Delavski telovadni jednoti na Češkem, točno zabeležili, šele poročilo o vsesokolskem zletu v »Vestniku Sokolskem« skromno omenja ta spor. — Tako vidimo, da se vse telovadne organizacije zanimajo za naš pokret in da so dokaj dobro informirane o našem stanju, vsekakor pa bolje nego mi o raznih inozemskih sorodnih organizacijah.

Umrla je v Nišu zadnji dan preteklega leta sestra Bosiljka Nenadović v starosti 18 let. Sestra Bosiljka je hčerka br. Jaše Nenadoviča, staroste sokolske žu. pe v Nišu in člana starešinstva Jug. Sok. Saveza. Vrlemu sokolskemu delavcu naše najiskrenejše sožalje!

Odborova seja Jugoslov. Sokolskega Saveza se vrši dne 28. januarja t. l. ob 9. uri dopoldne v magistratni posvetovalnici v Ljubljani s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo starešinstva. 2. Poročilo TO. o prireditvi Saveznega prednjaškega tečaja v Ljubljani. 3. Poročilo prosvetnega odseka. 4. Poročilo finančnega odseka. 5. Program dela v letu 1923. 6. Poročilo o petičiji glede vojaškega službovanja. 7. Razprava o glavni skupščini v Beogradu. 8. Poročilo organizacijskega odseka o poškodbenem fondu. 9. Slučajnosti.

Boj med socialističnim in komunističnim telovadnim organizacijami na Češkem je precej oster. Člani Delav. telov. jednot, ki so pristopili v komunistično stranko in obenem tudi v komunistično telovadno organizacijo, zahtevajo od socialističnih društev telovadno orodje. In ako ga ne dobe zlepa, si ga osvoje s silo, oziroma ga popolnoma uničijo, kar še bolj odgovarja komunističnim nazorom. V mnogih krajih je prišlo tudi do dejanskih spopadov, konec vseh teh bojev pa se navadno izvrši pred sodiščem.

Kontrolnike za uvoznike, kontrolnike za izvoznike

in druge knjige in fiskovine,

ki jih predpisuje nova naredba o izdajanju deviz

v predpisani obliki

ima v zalogi

Dejniška fiskarna, d. d. v Ljubljani.

Proizvaja in razpošilja se na drobno in debelo: čevlje, gornja dela v vseh modelih.

Specijalna trgovina ročno izdelanih osobito trpežnih čevljev za delavce, lovec in luksus nudi po vsakokor konkurenčnih cenah razpošiljalnica »Garancija«, Jos. Gagel, Ljubljana, Sv. Petra c. 7. Zahtevajte cenik: 22

Proizvaja in razpošilja se na drobno in debelo: čevlje, gornja dela v vseh modelih.

„SLOGRAD“

slovenska gradbena in industrijska d. d.

Telefon interurban št. 180.

Tehnična pisarna v Ljubljani, Spodnja Šiška, Frankopanska cesta št. 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovaška poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, ose vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj.

Specijaliteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.

Zastopa: Patent dr. inž. Empergerja za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi oložkami za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, „silo“ mostovih in podobno).

Izdeluje: ose vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov.

Parna žaga.

4666

Sprejemem družabnika ali družabnico

k dobro vpeljani trgovini, na zelo prometnem industrijskem kraju na Gorenskem. — Potreben kapital Din 40 tis. š., z lastno odelležbo ali bre. — Cenjene ponudbe pod »Tako j«, poštnoležeče Begunje pri Lescah (Dolenjsko). 11

Dve nemebliirani sobi

s separatnim vhodom, v sredini mesta, išče zdravnik. Plača postranska stvar. Ponudbe na upravo »Jutra«. 21

Svinjsko mast

garantirano prvovrstno, in soljeno slanino od debelih srbskih svinj prodaja tvrdka D. S. Markovič, Beograd. Zastopnik za Slovenijo: Božidar Jovanovič, Aleksandrova ul. 55, Maribor.

Proda se krasno posestvo

v najlepšem delu Slovenije v bližini mesta, 5 minut od postaje s 23 orali zemlje s lepo hišo, popolnoma meblirano in novim gospodarskim poslopjem z živino vred, kakor leži in stoji. Cena 1,200.000 dinarjev. Posredovalci izključeni.

Pismene ponudbe pod RESEN KUPEC na podružnico »Jutra« v Mariboru. 20

Ali ste že poslali naročnino za »Jutra«?

Pozor! Altesses št. 3 Pozor!

cena Din 28-50

28

pri Iv. Bonaču, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 5.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Prodajalka

dobra moč za konfekcijsko trgovino in

kontoristinja

večša knjigovodstva, korespondence v nemškem, slovenskem in srbohrvaškem jeziku, ter strojepisja se sprejme takoj. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod št. E 1923. 29

TISKARNA „MERKUR“

trg. ind. d. d. LJUBLJANA Simon Gregorčičeva ul. nasproti palače pokrajinske vlade.

Tiskarna se nahaja v novo zgrajeni lastni hiši. Je najmoderneje urejena ter opremljena s popolnoma novimi stroji. Tiska in izdaja »Trgovski list«. — Priporoča se za tisk vsakovrstnih tiskovin kakor: časopisov, knjig, brošur, trgovskih in uradnih tiskovin, cenikov, lepakov, posetnic, kuvert itd. — Vsa dela se izvršujejo kar najhitreje in po najnižji ceni. — Postrežba točna in solidna!

Proda se

gozdno veleposestvo

v obsegu 576 ha, ležeče v okrajih Radeče-Krške, oddaljeno okoli 13 km od železniške postaje. 15

Posestvo obstoji iz po večini 25- do 35 letnih iglastih gozdnih nasadov in mu pripada dvojje gozdarsko-oskrbnih in dvojje gospodarskih poslopj.

Le resnim reflektantom daje pojasnila tajništvo »Združenih papirnic, d. d.« v Ljubljani, Stritarjeva ul. 2.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani naznanja žalostno vest, da je njen velezaslužni član, operni pevec, gospod

Josip Drvota

dne 4. januarja 1923 v Pragi umrl.

Odličnemu umetniku in požrtvovalnemu sotrudniku, ki je takoj po prevratu posvetil vse svoje izredne zmožnosti novo vstajajoči slovenski operi ter ji ostal zvest do konca svojih dni, bodi ohranjen hvaležen in trajen spomin.

V Ljubljani, dne 5. januarja 1923.

Obsojenci

«Pa ne gre le za kruh», nadaljuje potem počasi in s poudarkom, «temvčas pred vsem gre za uspeh industrialnega poizkusa, ki je po mojem mnenju največji in najbolj usodepoln od vseh, kar jih je bilo doslej storjenih. Blaznost našega delavstva nas sili, da na en mah uresničimo preobrazbo svojih tvornic in jih povsem mehaniziramo, to je, da izvedemo v enem samem dnevu preustrojstvo, ki bi sicer trajalo počasi, leta in leta. Neprilakovana potreba, ki je mi nismo izžvali, nas sili, da preskočimo to dobo počasnega in mirnega razvoja in jo uresničimo v enem samem dnevu. Stoinštirideset tisoč ljudi nas tako sili, da uničimo ona sredstva, od katerih so doslej živeli. Tega si ne smemo prikrivati. Toda ti ljudje bodo, če tako nadaljujejo, uničili eksistenco štiriisto milijonov drugih ljudi, in ti milijoni so gotovo važnejši, kot onih stoinštirideset tisoč!»

«Galbraith, do sobote zvečer pazite vi na ladje. Ravno tako nadzirajte izkrcavanje mehaničnih rok. Bellecourt, vi dobavite Galbraithu potrebni personal in vodite, kakor sem že rekel, transport mehaničnih rok od obale v delavnice, ter jih tam razmestite. Kakor hitro bodo roke postavljene, bo Tresham proučil njihov obrat. V nedeljo osmega aprila, mora vse to biti že zarana gotovo in izvršeno. V ponedeljek ob devetih zjutraj pričnemo z delom, prvič z mehaničnimi rokami namesto z živimi. Živi delavci postanejo odveč, odveč za večno.»

Mac Head Vohr je končal. Sedaj sede. Ralph Athole, ki je morda pozornije sledil njegovemu govoru kakor drugi poverjeniki, pa vpraša sladko:

«Ali bodo drugi skrbeli za prehrano teh stoinštirideset tisoč delavcev?»

«Menim da, najbrže!» odgovori Mac Head Vohr. «Washington se bo gotovo pobrigal zanj!»

«To bo trajalo prav dolgo!»

«Gotovo ne dalje, kakor bi trajala stavka!»

«Odgovor je bil kakor udarec s sekuro.»

«Da,» prizna Athole, «nikakor nečem prednašati tako zvanih ljudomilnih argumentov. To tudi ni moja naloga. Toda če bo teh stoinštirideset tisoč ljudi gladovalo, utegnejo postati strašni, tem bolj, ker jih bo ščevalo dvestoinštirideset tisoč žensk, starcev in dece, kajti tudi oni bodo deložni pomanjkanja!»

«Vsaka dobljena bitka, bodisi v vojni, bodisi v industriji, pušča mrtvece in ranjence na bojišču.»

Guvernerjev glas zveni kakor jeklo ob steklo.

«Dal,» zopet pritrdi Athole. «Če govorim, hočem le naglasiti, da se moramo dobro pripraviti in zlasti da moramo pripraviti vsa odprana in obrambna sredstva, kajti bitka, ki bo gotovo zahtevala ogromno žrtev, mora biti tudi dobljena bitka. Sicer gorjel!»

Mac Vohr obšine družbo z enim svojih znanih tako naglih, prodirnih in obenem tako resnih pogledov, kakor bi nalagal bremena onim, na katerih obvisi:

«Soglašam!» pravi. «To je torej vaša naloga, Galbraith, od nočej pa do sobote sedmega tega meseca. Vaša, Bellecourt, od sobote zvečer do nedelje zjutraj ob sedmih. In vaša, Tresham, od tega trenutka dalje. Obe stražni četi sta na vašo razpolago ves ta čas, Athole, vi vodite ta čas izvesteljsko službo. Sami označite personal, katerega potrebujete, Bellecourt vam naj stavi te ljudi na razpolago. Tako si vsi razdelite svoje naloge. Vsako uro mi poročajte.»

«Ali ne bi bilo dobro, da obvestimo stražne in policijske čete v naprej?» vztraja Athole.

Guverner ga zadovolji:

«Imamo osemsto policijskih uradnikov, zveznih, in šesto mož iz Louisiane. Jutri v četrtek zjutraj dospeta dva oklopna vlaka, vsak pripelje tudi po štiriisto pomožnih mož iz New Orleansa, in poputrajšnjem, v petek, dospeta zopet dva oklopna vlaka z ravnolično posadko iz New Yorka. K temu še računajmo posebno posadko iz «Baltimore» in «Cincinnatija», potem imamo v soboto pripravljenih dvatisoč in dvesto mož in štiriideset električnih strojnih pušk, razven tega pa še našo navadno stražo, ki šteje tri

vlake, štirinajststo mož in dvanajst strojnih pušk. Vsega skupaj imamo torej...»

Ferrati seštevava: «Tritisočšeststo pušk, petdeset in dve strojni puški, sedem oklopnih vlakov.»

Tresham in Galbraith pritrjevalno pokimata:

«To je dovolj!»

«Upajmo!» pravi Athole.

«Da,» dostavi Athole, «in sicer v interesu nas vseh!»

Athole ga zopet pogleda, toda guverner ne dostavi besedice več.

V četrtek četrtega aprila 1990. se ni zgodilo nič nepričakovanega. Tudi ne do nedelje sedmega aprila, torej do dne, ko je delegat Praviteljstvuščega sovjeta Anarije, oddelka za vso Ameriko, v imenu delavstva Siturgicovega objavil generalno stavko.

8. V drugem taboru.

Noč je sledila dnevu skoraj brez mraka. Siturgic City leži skoraj pod 29. severno širino, je torej skoraj v tropih, in noč lega na zemljo neposredno po kasnem zatonu.

Najskrajnejši piér, števil. 84 na najjužnejšem koncu obali, je povsem zapuščen, ko prispe nanj Andrej Ferrati s svojo četo, ki mu jo je zaupal Just Bellecourt. Bilža se mostom, ki vodijo na ladjo «Cincinnati». Ob ogromnem molu leži na štirih sidrih še ogromnejši trup tega morskega velikana. Cincinnati ima 16.000 brutoregistrskih ton in 20.000 deplacemata. To pot je ladja skoraj prazna, njene stene vstajajo nad molom skoraj kakor gore. Le malo okene se vidi nad molom in še do njih prideš le po lestvah. Stena brez odprtin je vedno nekoliko mrka, kakor sovražna ali pošastna. Tako izgleda tudi ta ladja, ki leži na svojem mestu negibna in mrka in skriva v sebi veliko tajnost, usodno za ves svet. Šest tisoč «mehaničnih rok».

«Naprej!» ukaže Ferrati.

Dvanajst njegovih mož, mojstrov in vaditeljev, sami nastavjujoči, izbrani zanesljivi ljudje, prebivalci kolonije, splezajo čez mostove. Pred vhomom prekrizata stražnika bajonete. Toda geslo jim odpre pot.

Prvi prestopi Andrej Ferrati stopnice v ogromni trehpu ladje in privije električno luč. Tovorne ladje ne poznajo razkošne opreme potnih ladij. Le tri lučke motno razsvetljujejo prostor in njega strašno vsebino.

Strašno vsebino. Tu je nakopičen pogin mnogih mož in žena in dece, med temi stenami iz železnih plošč, pod temi prekrizanimi in medsebojno zvezanimi in podpirajočimi se oboki in stebri iz litega železa, pod temi jeklenimi podporami in krovi.

Andrej Ferrati že dolgo pozna «mehanične roke». Zato ni presenečen, ko pogleduje po teh šest tisoč čudovitih strojih, postavljenih v tesne vrste. Vkljub temu obstane skoraj razburjen pred njimi, ko prestopi prag do prvih.

Mehanične roke stoje v gostih vrstah, od kljuna ladje pa do zadka. Postavljene so pokonci, vsaka ima nekako obliko in velikost cestnega kantona, ali še boljše, velikost in obliko turškega nagrobnega spomenika. Tako po vrsti postavljeni izgledajo ti jekleni stroji kakor vrste vojakov, razvrščenih za boj in pripravljenih za ubijanje. In zares je teh šest tisoč bitij prispelo, da ubijajo toliko in toliko ljudi iz mesa in krvi...

Še brezdelni in negibni izgledajo ti stroji, kakor da niso posebno strašni. Toda kmalu se zbude in tisto jutro bo strašno. Usodno za ves svet, pričetek nove revolucije, pričetek novega družabnega reda, preobrazba človeštva. Toda sedaj smo tik pred bitko. Pred bojem. Pred bojem ali mesarskim klanjem? Kajti gotovo je: Ti-le bodo pobili one tam. Andrej Ferrati je mnogo preveč inženjer, da ne bi teh bolj občudoval, kakor one tam, nasprotnike, one, ki fanatično vstrajajo pri svoji napačni veri, pri svojem slepem prepričanju, pri svojem vstrajanju na starem, preživelem, škodljivem, pri vsem tem, kar se mora prej ali slej neobhodno umakniti novemu, prihajajočemu, nastopajočemu. Andrej Ferrati je mnogo pregloboko veren svojemu življenjskemu nazoru, da bi le od daleč pomiloval one, ki pridejo pod te stroje. Vkljub temu pa se ne more ubraniti neke tesnobe, ki ga popade pri pogledu na teh šest tisoč mehaničnih

rok, narejenih in na svet poslanih v svrhu, da ljudem olajšajo življenje, da življenje pospešujejo, pa jih neizprosna usoda preklinja, da morajo najprej ubijati, predno bodo dajali življenja...

Deset ur pozneje, ob dnevu, zapuščata Andrej Ferrati in John Tresham zadnja delavnico, po ironiji usode baš zadnja delavnico števil. 6666, ono, kjer se je zgodila prva poškodba, ko je pričela tajna anarhistična organizacija s svojo direktno akcijo. Včeraj je še tukaj delalo deset delavcev. Zadržnikrat, in odslej nikdar več! Od danes dalje stoji tukaj mehanična roka, ona sama, in ona dela. Ona, ona sama, poganja deset strojev za mesenje, ona jih obrača, ona vodi, ona nadzira, ona ustavlja, ona priganja ali zastavlja, ona okreta. Paznik delavnice je edini v tej prostrani tvornici. Ni mu treba drugo, ko da nadzira delo, da s prekrizanimi rokami opazuje. V točno izmerjenih količinah se siplje zdrob iz rezervoarja, voda priteka iz kotlov, čebri se polnijo, motiči se sami stikajo in prično vrtneti Vretena se sama vrte. Testo je zgneten in zmeseno, zaklopnice se otvarjajo, in še tekoča zmes, ki se zgošča od jeza do jeza, teče počasi k vijakastim razdeljevalcem, ki jo režejo, od tod k sušilnim policam, kjer se zmes strdi, končno k delilcem, ki delé trakaste in vretenčaste rezance, makarone, kocke, érke, zvezdice in jih polnijo v pakete ali zabojce, ... vse te testenine za prebivalstvo, vse to izdeluje sedaj deset glavnih strojev, kakor prej, deset pomožnih strojev, in en sam nov vodilni stroj... Tako teče sedaj dragocena mana kakor veletok življenja skozi vrata tvornice, tako bo tekla odslej vsak dan v magacine, na vlake in na ladje, ki bodo to dragoceno strujo porazdelili po vsem kontinentu Treh Amerik... kakor strujo življenja, ki pa pozna v sebi tudi talog smrti.

(Dalje prihodnjč.)

Najstarejša slovenska pleskarska in itar-ska delavnica
IVAN BRICELJ,
Dunajska cesta 18,
se priporoča. Izvršitev točna, cene smerne.

NEVESTE!

Zaloga pohištva, lastna tapetniška delavnica

Od navadne do najfineje opreme. Cene dnevne.

Brata Sever

Ljubljana, Gosposvetska cesta 13 (Kolizej).

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 46
Telefon št. 379 mestni tesarski mojster Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

„The London Direktory“

Londonski Adresar, se izdaja vsako leto ter vzdržuje razredne oddelke za angleške in tujinske trgovske, industrijske in obrtne naslove.

To vsposobuje trgovce, da neposredno občujejo s tovarnarjem in trgovcem v Londonu, v provincijalnih mestih in industrijskih središčih Anglije in kontinentalne Evrope.

Imena, naslovi in druge podrobnosti so razvrščeni pod več ko dva tisoč poglavij. Navedeni so izvozni trgovci s seznamom blaga, ki ga izvažajo iz krajev, ki jih prekrbujejo z blagom.

Parobrodne črte

so uvrščene pod pristanišča, ki jih obiskujejo, in tako je naveden tudi približni čas odhajanja in dohajanja ladij. Za trgovce, ki hočejo svoje zvezze razširiti, ali trgovce, ki iščejo zastopstva se tiskajo oglasi, visoki dva in pol centimetra in 18 cm dolgi, za en funt 10 šilingov ter se uvrste pod naslovom, kamor pripadajo. Večji oglasi veljajo od dveh do šestnajst funtov šterlingov.

Izvod londonskega adresarja velja, po pošti poslan, dva funta šterlinga, ki naj se z naročilom pošljeta

THE LONDON DIREKTORY CO. LTD.

25, Abchurch Lane, London, E. C. 4, England.

Podjetje ustanovljeno leta 1814.

Pojasnila daje in naročila sprejema

ALOMA COMPANY, anončna in reklamna družba z o. z., Ljubljana, Kongresni trg 3.

BERSON

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE

ceneje in trajnije so kakor usnena! Najbolje varstvo proti viagi i mrza!

Oglasi v „Jutru“ imajo dober uspeh!

Slavenska banka

d. d.

podružnica Ljubljana
preje Jugoslovanska Union-Banka

ZAGREB

BEOGRAD

Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Sabac, Sibenik, Škofja Loka, Velikovec, Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

AFILIACIJE:

BUDAPEST: BALKAN BANK R. T.

SPLIT: JUGOSLAVENSKA INDUSTRIJSKA BANKA.

WIEN: BANKHAUS MILAN ROBERT ALEXANDER.

Delniška glavica in rezerve ca. K 200.000.000

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.